

**Politická gramotnost pro žáky SŠ se SVP
(nematuritní obory)**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Politická gramotnost pro žáky SŠ se SVP (nematuritní obory).....	1
1 Vzdělávací program a jeho pojetí.....	4
1.1 Základní údaje	4
1.2 Anotace programu.....	5
1.3 Cíl programu	5
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	5
1.5 Forma	6
1.6 Hodinová dotace	6
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	7
1.8 Metody a způsoby realizace	7
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	7
1.10 Materiální a technické zabezpečení.....	8
1.11 Plánované místo konání	8
1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu.....	8
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	9
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	10
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	11
2.1 Komunitní vzdělávání – 4 hodiny	11
2.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“ – 4 hodiny	11
2.2 Lidská práva – 6 hodin	13
2.3 Legislativní proces v ČR – 6 hodin	19
2.3.1 Legislativní proces v poslanecké sněmovně – 6 hodin	19
3 Metodická část	30
3.1 Komunitní vzdělávání	30
3.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“	30
3.2 Lidská práva	36
3.2.1 Lidská práva	36
3.3 Legislativní proces v ČR	44
3.3.1 Model legislativního procesu	44
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu.....	52
4.2 Lidská práva	52
4.2.1 Lidská práva	52
4.3 Legislativní proces v ČR	52
4.3.1 Model legislativního procesu	52
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	53

5.1 Komunitní vzdělávání	53
5.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“	53
5.2 Lidská práva	53
5.2.1 Lidská práva	53
5.3 Legislativní proces v ČR	53
5.3.1 Model legislativního procesu	53
5.4 Přehled podobných materiálů z OP VK a OP VVV	54
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	55
7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu	56
8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	57
9 Nepovinné přílohy	58

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Výzva č. 02_16_032 Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Občanský průkaz 4.0 - kompetence pro demokratickou kulturu CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008154
Název programu	Politická gramotnost pro žáky SŠ se SVP (nematuritní obory)
Název vzdělávací instituce	Centrum pro studium demokracie a kultury
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Venhudova 17, 614 00, Brno https://www.cdk.cz/
Kontaktní osoba	Mgr. Michal Strobach, Ph.D.
Datum vzniku finální verze programu	30. 7. 2021
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7 Kompetence pro demokratickou kulturu
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	Žáci SŠ se SVP (sluchově postižení) studující nematuritní obory
Délka programu	16 hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Podpora aktivního zapojení dětí a žáků do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, posilování výchovy k občanství zacílené zejména na prvovoliče, zlepšování politické gramotnosti, motivace dětí a žáků k zapojení do konkrétních forem participace, zejména strukturovaného dialogu a školních parlamentů, prohlubování spolupráce státních a samosprávných orgánů se školami při aktivitách spojených s občanským vzděláváním.
Tvůrci programu	Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta
Odborný garant programu	PhDr. Jan Květina, Ph.D.
Odborní posuzovatelé	Mgr. Radana Krulichová; doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D.

Specifický program pro žáky se
SVP (ano x ne)

Ano

1.2 Anotace programu

Ústředním leitmotivem tohoto programu je představení vzdělávacích obsahů v oblasti společenských věd a příbuzných předmětů, jejichž prostřednictvím lze v žácích systematicky formovat reflexi okolní společnosti a každodenního života jako součásti veřejné sféry, a tím i občanských principů. Program obsahující tři navzájem provázané tematické bloky (Komunitní vzdělávání – Lidská práva – Legislativní proces v ČR) za pomoci dílčích didaktických aktivit posiluje uvažování o světě v globálních souvislostech a vede k chápání vlastní identity jako součásti širších sociálních vazeb. Mezi hlavní principy spojující jednotlivé aktivity do uceleného rámce je třeba považovat především myšlenku společenské solidarity, budování empatie, akcentaci pluralistického pohledu na svět, úsilí o kompromis a snahu propojit složitější teoretické a abstraktní koncepty (demokracie, právo aj.) s konkrétnějšími formami reálného života žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

1.3 Cíl programu

Cílem programu je podpora aktivního zapojení žáků středních škol se sluchovým postižením do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života skrze rozvoj znalostí o fungování demokracie, o historii, právu a politice. V rovině konkrétních znalostí, dovedností a postoje, program usiluje o rozvoj těchto atributů občanského vzdělávání jako nedílné součásti středoškolské edukace:

- 1) žák si je vědom smyslu a důležitosti demokratického rozhodování a demokratické politické kultury pro udržitelnost stability společnosti i vlastního důstojného života
- 2) žák vnímá, že pojmy normalita/odlišnost jsou odrazem společenských nálepek a politických postojů, v důsledku čehož je každý jedinec i každá skupina takovou součástí vlastní společnosti, do jaké míry tato společnost přiznává svým členům rovná práva
- 3) žák je schopen vnímat důležitost kultivované výměny různých názorů pro uchování osobní svobody i svobody společnosti, žák identifikuje neodstranitelnou povahu lidských konfliktů jako přirozené součásti života ve společnosti
- 4) žák promýšlí svou vlastní pozici ve společnosti, je si vědom svých práv, možností i povinností, vnímá, že princip rovnosti a solidarity nemá být v konfliktu, nýbrž v rovnováze
- 5) žák se identifikuje s různými podobami svých kolektivních identit a vnímá se jako plnoprávný člen veřejné společnosti
- 6) žák dokáže identifikovat nebezpečí a nástrahy veřejného života, rozpozná manipulaci i ideologickou argumentaci

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Program je zaměřen na rozvoj komunikačních, sociálních a personálních kompetencí pomocí rozličných aktivit využívajících celou škálu metod. Program žákům pomáhá rozvíjet občanské kompetence a získávat potřebné znalosti a dovednosti pro orientaci ve společenském prostředí. V rovině rozvoje partikulárních klíčových kompetencí usiluje program o realizaci těchto dovedností:

Kompetence k řešení problémů:

- žák dokáže porozumět zadání úkolu nebo určit jádro problému, získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, popř. varianty řešení, a zdůvodnit je, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu a dosažené výsledky;
- žák zvládá účastnit se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje

Kompetence komunikativní:

- žák se dokáže vyjadřovat přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat; zvládá formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle,

Kompetence sociální a personální:

- žák umí reagovat adekvátně na hodnocení svého vystupování a způsobu jednání ze strany jiných lidí, přijímat radu i kritiku;
- žák si dokáže ověřovat získané poznatky, kriticky zvažovat názory, postoje a jednání jiných lidí
- žák zvládá přispívat k vytváření vstřícných mezilidských vztahů a k předcházení osobním konfliktům, nepodléhat předsudkům a stereotypům v přístupu k druhým.

Kompetence občanská:

- žák umí jednat odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu
- žák má vůli dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí (popř. jejich kulturní specifika), vystupovat proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci, pomáhat druhým lidem
- žák zvládá jednat v souladu s morálními principy a zásadami společenského chování, přispívat k uplatňování hodnot demokracie
- žák si uvědomuje – v rámci plurality a multikulturního soužití – vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupovat s aktivní tolerancí k identitě druhých;
- žák se aktivně zajímá o politické a společenské dění u nás a ve světě

1.5 Forma

Aktivity jsou uskutečňovány především formou skupinové práce. Dále se využívá také skupinové vyučování, hromadné vyučování a kooperativní forma vyučování.

1.6 Hodinová dotace

Celkový součet aktivit je koncipován na 16 hodin. Jednotlivé aktivity se však dají využít také samostatně, tzn. izolovaně. Je pak možné věnovat jim i větší časovou dotaci.

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

Aktivity jsou optimalizovány na počet 20–30 žáků se sluchovým postižením, kteří studují středoškolské obory nezakončené maturitou.

1.8 Metody a způsoby realizace

Pro jednotlivé aktivity se předpokládá využití následujících výukových metod: brainstorming, řízená diskuze, systematické třídění informací, komparace různých dosažených řešení, prezentaci a objasňování pojmů, reflexe, dobrovolnické aktivity a role-playing.

Program lze vzhledem ke svému nastavení realizovat jak v rámci společného vzdělávání, tak v prostředí škol pro žáky se sluchovým postižením. Vzhledem k tomu, že ověření programu proběhlo ve škole s cílovou skupinou neslyšících žáků, jsou metodické pokyny formulovány právě s ohledem na využití ve školách tohoto typu, přičemž specifika vzdělávání žáků se sluchovým postižením se promítají i do formulace příslušných metod. Jedná se zejména o využití totální komunikace, znakového jazyka, použití technických prostředků k zesílení zvuku a dodržování zásad komunikace se žáky se sluchovým postižením. Volba konkrétního komunikačního systému vždy záleží na potřebách žáka. Konkrétní uzpůsobení, metody a připomínky k způsobu realizace jsou uvedeny u jednotlivých aktivit.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok (Komunitní vzdělávání) č. 1– 4 hodiny

Blok Komunitní vzdělávání se zaměřuje na prohloubení zájmu žáků o sociální témata ve společnosti a zároveň podporuje aktivní participaci na jejich řešení skrze dobrovolnickou a charitativní činnost.

Téma č. 1 (Charitativní činnost) – 4 hodiny

Uvedená aktivita je cílena na rozvoj charitativních a dobrovolnických činností, které organizují sami žáci. Na začátku se žáci seznamují s možnostmi pomáhat a následně sami realizují aktivitu charitativního charakteru dle svého vlastního výběru.

Tematický blok (Lidská práva) č. 2– 6 hodin

Cílem dalšího bloku je seznámit žáky s abstraktním pojmem lidská práva a objasnit jim pojmy související se zmíněnou problematikou. Hlavní důraz je přitom kladen na osvojení si schopnosti žáků představit si pod abstraktní koncepcí lidských práv jejich konkrétní projevy v osobním životě.

Téma č. 1 (Lidská práva) – 6 hodin

Žákům jsou na začátku vysvětlena základní lidská práva, a následně je demonstrována jejich důležitá role pro společnost za pomoci dvou připravených aktivit „Slunce“ a „Let balonem“, které žáky vedou k zamýšlení se nad konkrétními situacemi, jež mohou nastat například při odejmutí některého z lidských práv.

Tematický blok (Legislativní proces v ČR) č. 3–6 hodin

Třetí tematický blok se zabývá procedurální problematikou vzniku (formování a vytváření) a schvalování zákonů v České republice. Díky úvodním informacím a jejich následné aplikaci během role-playingové aktivitě „Model legislativního procesu“ získají žáci povědomí o tom, jakým způsobem dochází k tvorbě právních norem v našem státě.

Téma č. 1 (Model legislativního procesu) – 6 hodin

Během aktivity si žáci v zjednodušené formě vyzkoušejí legislativní proces. Proces je simulován do role poslance či poslankyně v Poslanecké sněmovně PČR. Žáci si v průběhu aktivity osvojí nejen základní znalosti o nejdůležitější zákonodárné instituci v ČR a jejím fungování, ale jsou vedeni také k uvědomění si nezbytnosti kompromisu pro běžné fungování v rámci demokratické společnosti.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

Pro realizaci jednotlivých aktivit tak, jak jsou zde koncipovány, je nutný dataprojektor nebo jiné zařízení schopné přenášet obraz (případně i zvuk). V nejlepším případě se bude jednat o počítač s připojením na internet. Dále je potřebné zajistit dostatek papíru, psacích potřeb a dalších běžných kancelářských potřeb, jako jsou nůžky, lepidlo, izolepa. Konkrétní pomůcky jsou uváděny u každé z aktivit jmenovitě (viz níže).

1.11 Plánované místo konání

Program je formován tak, aby bylo možné jej realizovat ve školní učebně. Výhodou je, pokud mají žáci k dispozici větší otevřený prostor. Nejde však o nezbytnou podmínku.

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Nejvhodnější variantou je výuka v rámci formálního vzdělávání v průběhu dvou projektových dnů specificky vyčleněných na kompletní program. Vzhledem ke koncepci programu je však možné jej realizovat i po jednotlivých částech. Možností je případně i přímo zvolit pouze ty části, o které má jeho realizátor největší zájem. Vybrané konkrétní části může realizátor flexibilně začlenit do svých výukových hodin s ohledem na uvedenou časovou dotaci dané aktivity.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů: 1-2

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		25000
z toho	<i>Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů</i>	750
	<i>Ubytování realizátorů/lektorů</i>	0
	<i>Stravování a doprava realizátorů/lektorů</i>	10000
Náklady na zajištění prostor		0
Ubytování, stravování a doprava účastníků		0
z toho	<i>Doprava účastníků</i>	0
	<i>Stravování a ubytování účastníků</i>	0
Náklady na učební texty		5000
z toho	<i>Příprava, překlad, autorská práva apod.</i>	3000
	<i>Rozmnožení textů – počet stran:</i>	2000
Režijní náklady		10500
z toho	<i>Stravné a doprava organizátorů</i>	0
	<i>Ubytování organizátorů</i>	0
	<i>Poštovné, telefony</i>	1000
	<i>Doprava a pronájem techniky</i>	0
	<i>Propagace</i>	3000
	<i>Ostatní náklady</i>	2500
	<i>Odměna organizátorům</i>	4000
Náklady celkem		40500
Poplatek za 1 účastníka	15 účastníků	2700

Pozn.: Program je koncipován do běžné výuky na školách (popřípadě do projektových dní), proto nepředpokládáme zvýšené náklady ze strany realizátora.

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Web projektu Občanský Průkaz 4.0 <https://www.obcanskyprukaz.eu/>

Metodický portál RVP <https://www.rvp.cz/>

Programy jsou k dispozici pod licencí [Creative Commons 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) (CC BY-SA 4.0).

Pokud není uvedeno jinak, veškeré použité materiály jsou z dílny tvůrců programu. Všechny použité fotografie byly pořízeny v souladu s pravidly uvedenými v [GDPR](https://www.gdpr.eu/).

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

2.1 Komunitní vzdělávání – 4 hodiny

2.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“ – 4 hodiny

1. hodina: Beseda s pracovníkem charitativní organizace

Zadání pro žáky:

Dnes k nám zavítala návštěva z organizace, která se snaží pomáhat lidem tím, že .... (zde doplnit název organizace a charakter její činnosti dle konkrétního výběru dané školy). Návštěva vám představí, čím přesně se organizace, kterou zastupuje, zabývá, jak její dobrovolníci pracují a proč je podobná činnost potřebná.

Zkuste se během prezentace zamyslet nad tím, jak a čím může být podle vás tato organizace prospěšná, a přichystejte si dotazy, na které se můžete po skončení jejich prezentace zeptat.

Kdybyste váhali nad tím, co vás zajímá a na co se zeptat, můžete volit otázky následujícího charakteru a znění:

- A. Co je na vaší práci nejhezčího a co naopak nejhoršího?
- B. Proč jste se rozhodli věnovat právě této práci?
- C. S čím má vaše organizace problémy, jak vám může jakýkoli člověk pomoci?
- D. Jak by vám mohla pomoci naše škola?

2. – 4. hodina: Výběr a příprava vlastního studentského charitativního projektu

Zadání pro žáky:

Před chvílí jste měli možnost seznámit se s činností jedné charitativní organizace a získat představu o tom, komu a proč pomáhá.

Ačkoliv my nejsme charitativní organizací, můžeme si zkusit uspořádat akci podobnou těm, jakým se věnují lidé, kteří pomáhají ostatním.

Zkuste se nyní ve dvojicích či trojicích (rozdělí realizátor v závislosti na velikosti a struktuře třídy) zamyslet nad následujícími otázkami:

- 1) Kdo v mém okolí potřebuje pomoci a proč?
- 2) Jaká pomoc by pro zvolenou osobu/skupinu byla nejlepší?
- 3) Jsme my jako třída schopni pomoci?
- 4) Co přesně bychom mohli a měli udělat, pokud dotyčnému/dotyčným chceme pomoci?

Jakmile ve své skupině zodpovíte tyto otázky, připravte z vašich odpovědí společnou, přibližně dvouminutovou prezentaci pro ostatní spolužáky, v níž představíte:

- komu byste rádi pomohli a proč,
- jakou akci byste společně se spolužáky u příležitosti této pomoci zorganizovali,
- co byste od svých spolužáků v rámci organizace této akce potřebovali.

Do prezentace svého nápadu se pokuste zapojit všechny členy své skupiny a využijte jak slovní prezentaci, tak obrazový či textový doprovod (namalujte obrázky, vytvořte společnou fotografii, napište letáky či postery, pomocí nichž vše lépe představíte a zaujmete spolužáky).

Mají-li všechny skupiny své prezentace připraveny, postupně představují své projekty. Ve chvíli, kdy jedna skupina prezentuje, ostatní skupiny si k její prezentaci připraví a položí jí dotazy. Následně všichni společně projekty zhodnotí a je vybrán jeden vítězný projekt. Každá skupina si jednotlivé prezentované projekty ve svém rámci ohodnotí 1–5 body a poznamená si, co ji na projektech zaujalo (co se jí na něm líbí), a co bys naopak udělala jinak (co se jí nelíbí).

Po každém představení projektu mají ostatní skupiny možnost sdělit své postřehy a pomoci ostatním rozhodnout, v čem je prezentovaný projekt dobrý a v čem jsou jeho slabiny.

Po skončení všech prezentací nastává čas, aby všichni společně rozhodli, který projekt je na základě názoru většiny nejlepší a který třída společně uskuteční. Každý žák má jeden hlas (volební lístek) a na něj napíše název projektu, který by měl být realizován. Po odevzdání lístků vyučujícímu se třída dozví, na jakém projektu začneme společně pracovat. Hlavní pravidlo pro hlasování: nikdo nesmí napsat svůj vlastní projekt.

Po skončení hlasování a vyhodnocení nastává poslední úkol. Než se všichni společně pustí do práce a začnou pomáhat, realizátor zdůrazní, že není třeba litovat, že nápad vaší skupiny nevyhrál. Nastane společné úsilí, kdy celá třída „potáhne za jeden provaz“. Každý jednotlivec si může najít svou vlastní úlohu, ve které má možnost využít právě svých nápadů.

V dalším kroku žáci se svým vyučujícím – koordinátorem projektu sepíší všechny kroky, které bude třeba podniknout, aby projekt vedl k vytčenému cíli. Ke každému kroku a každé aktivitě se zároveň musí zapsat alespoň jeden z žáků jako osoba zodpovědná za splnění. Je nutné mít na paměti, že každá charitativní akce potřebuje, aby se o ní dozvědělo co nejvíc lidí. Kromě samotné pomoci je třeba, aby někdo o akci napsal článek, založil stránku na sociálních sítích, pořídil z projektu fotografie a zajišťoval propagaci aktivity.

2.2 Lidská práva – 6 hodin

2.2.1 Lidská práva – 6 hodin

1 a 2. hodina: Úvodní seznámení

Dnes se budeme společně bavit o jednom pojmu, se kterým se můžeme v lidském životě setkat velmi často. Tím pojmem jsou „lidská práva“. Pro začátek si zkusíme objasnit, jestli všichni tomuto pojmu rozumíme a víme, co se pod ním skrývá.

Zkusme si tedy odpovědět na tyto tři otázky:

- 1) Víš, co pojem „lidská práva“ znamená?
- 2) Znáš nějaká lidská práva?
- 3) Proč jsou lidská práva důležitá?

Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948 je jedním z nejzásadnějších dokumentů pro lidská práva.

Základní lidská práva mají všichni bez ohledu na rasu, pohlaví, věk, nebo náboženské vyznání.

Nyní si zkusíme odpovědi společně rozebrat a vysvětlíme si, o čem všem lidská práva jsou a jak fungují v praxi. Dávejte dobrý pozor na prezentaci a poznamenejte si, co by vás ohledně lidských práv ještě zajímalo nebo čemu nerozumíte.

Zdroj: Příloha č. 2.2 Prezentace Základní lidská práva

PO ZHLÉDNUTÍ PREZENTACE:

Nyní už by měla být naše představa o lidských právech přesnější. Přesto je možné, že během povídání mohlo cokoli vyznít nesrozumitelně, a proto je právě teď ten pravý čas, abyste odpověděli na otázky:

- 1) Víím, co jsou lidská práva, a dovedl bych uvést některé jejich příklady?
- 2) Zaznělo během aktivity něco, čemu jsem nerozuměl a rád bych tomu přišel na kloub?
- 3) Je ještě něco dalšího, co by mě o lidských právech zajímalo?

Po každé aktivitě se navíc vždy vrátíme k jejímu průběhu a na tabuli umístíme pocit, který jsme během hodiny – aktivity – zažívali. Vyberte si proto jeden ze tří „smajlíků“ a umístěte ho na tabuli.

*Aktivita se mi líbila.
Cítil jsem se dobře.*

*Nevím co si o aktivitě myslet.
Nijak na mě nepůsobila.*

*Aktivita se mi nelíbila.
Cítil jsem se špatně.*

3. hodina: Aktivita „Slunce“

V minulé hodině jsme se dozvěděli řadu informací o lidských právech. Nyní jste rozděleni do skupin a máte před sebou obrázek slunce, které symbolizuje šťastného člověka. Aby byl člověk šťastný, je třeba, aby ostatní respektovali jeho práva. Vaším úkolem je napsat na každý paprsek jedno právo, které považujete za natolik důležité, že by jím měl disponovat každý člověk.

Jakmile máte všechny paprsky popsané příklady lidských práv, nastává čas, abyste své „slunce“ představili ostatním. Zkuste u každého práva, které jste napsali, pro ostatní uvést, proč je podle vás právě toto právo důležité. Až budou svá slunce prezentovat ostatní skupiny, zkuste vysledovat, v čem se jejich slunce lišila od toho vašeho.

Po prezentaci všech sluncí zkuste společně uvést:

- 1) Která práva se vyskytovala ve sluncích nejčastěji?
- 2) Které právo jste na svém slunci uvedli jedině vy?
- 3) Je nějaké právo, které byste po představení ostatních sluncí ze svého slunce vyřadili a nahradili ho něčím jiným?

I v tomto případě umístěte na tabuli smajlík vystihující pocit, který jste během hodiny – aktivity – zažívali

*Aktivita se mi líbila.
Cítil jsem se dobře.*

*Nevím co si o aktivitě myslet.
Nijak na mě nepůsobila.*

*Aktivita se mi nelíbila.
Cítil jsem se špatně.*

4. a 5. hodina: Let balonem

Podívejte se kolem sebe na své spolužáky a představte si, že se společně nacházíte v této situaci:

„Země je zničená. Už na ní nelze žít. My, kteří jsme tady spolu, jsme jediní vyvolení, kteří mohou přežít. Musíme se však přemístit na nádherný, poslední nedotčený ostrov a založit tam novou komunitu a civilizaci. Dopravit se tam můžeme pouze horkovzdušným balonem. Vzhledem k tomu, že však nedisponujeme časem a musíme se chránit před zkázou, musíme si k založení civilizace vybrat pouze 7 základních lidských práv, která budou dodržována a na nichž naši novou civilizaci vytvoříme. Zkuste se nyní dohodnout, která práva jsou ta nejdůležitější, a za pomoci předem určené metody, např. formou hlasování většiny, vyberte, kterých 7 lidských práv budete během letu balonem i následně na ostrově dodržovat.“

Co se ale stane, když budete mít práva vybraná a najednou zjistíte, že jsou pro vás moc těžká na dodržování? Stejně jako při letu balonem na ostrov se může stát, že balon začne klesat a hrozí, že se zřítíte. V takovém případě musíte začít vyhazovat pytle s pískem, aby se balón opět zvedl.

Představte si, že vašimi pytli s pískem je 7 lidských práv, která jste si s sebou vzali na cestu.

Která práva začnete vyhazovat z balonu, bude-li to třeba, a v jakém pořadí?

Které právo vám zůstane v balonu jako poslední?

Jakmile společně doletíte na ostrov a aktivita skončí, umístěte opět na tabuli smajlík, vystihující pocit, který jste během hodiny – aktivity – zažívali

*Aktivita se mi líbila.
Cítil jsem se dobře.*

*Nevím co si o aktivitě myslet.
Nijak na mě nepůsobila.*

*Aktivita se mi nelíbila.
Cítil jsem se špatně.*

6. hodina: Reflexe

Nyní jsme takřka u konce a nastává čas, abychom se vrátili ke všemu, co jsme společně prožili.

Na tabuli před námi můžeme vidět přehled vašich pocitů tak, jak jste je za pomoci smajlíků vyjadřovali u jednotlivých aktivit.

Můžeme si tedy říci, která aktivita se nám líbila víc a která méně – každý z nás nyní může (ale nemusí) vystoupit, může říci, jaký smajlík které aktivitě udělil a proč.

Až si připomeneme všechny aktivity, je vhodná chvíle k tomu, aby se každý z účastníků pokusil zamyslet nad tím, co bylo během celého dne nejdůležitější právě pro každého z nás, a o kterém právu se během dneška utvrdil, že je pro něj nepodstatnější.

Vezměte si jeden z nabízených barevných papírků a napište na něj jeden vzkaz pro vás samotné. Tento vzkaz by měl obsahovat něco, co byste nikdy nechtěli, aby vám druzí dělali – tedy něco, jak by se k vám lidé okolo vás nikdy neměli chovat. Jakmile si tento vzkaz napíšete, zkuste pod něj ještě vyjádřit, které z lidských práv, o nichž jsme se dnes bavili, jste právě ve svém vzkazu vystihli tedy které z lidských práv je pro vás to nejdůležitější.

Svůj vzkaz si můžete nechat pouze pro sebe, ale stejně tak ho můžete ostatním přečíst – v takovém případě budou lidé vědět, co vám není příjemné a co ve svém životě považujete za největší hrozbu pro svá práva.

2.3 Legislativní proces v ČR – 6 hodin

2.3.1 Legislativní proces v poslanecké sněmovně – 6 hodin

1. hodina: Úvodní seznámení

Společným úkolem bude zahrát si na poslance a poslankyně a zjistit, jak ve skutečnosti funguje náš český parlament – tedy jak a proč se přijímají zákony, v čem je to náročné, co musí poslanci a poslankyně dělat, aby byli dobrými a schopnými politiky.

Dříve než se ale hranými poslanci a poslankyněmi staneme, potřebujeme se dozvědět něco víc o tom, co je to parlament, jaká má pravidla a jaké strany v něm existují i co se snaží prosadit. Pokud bychom to nevěděli, z celé aktivity (hry) by byl chaos a mohla by skončit dřív, než začala.

Nejprve se tedy můžete podívat do svého slovníčku, který jste právě obdrželi, abyste získali první představu o tom, co vás čeká. Jednotlivé pojmy ve slovníčku vás budou provázet během celé hry a bude tedy dostatek času na to se s nimi podrobně seznámit, ale pokud by se někdo chtěl na cokoli zeptat už nyní, samozřejmě může.

A nyní se společně podíváme na prezentaci o Poslanecké sněmovně:

Občanský průkaz 4.0 - kompetence pro demokratickou kulturu
(reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008154)

Vzdělávací program: Politická gramotnost pro SŠ se SVP

Příloha č. 2.4

Model legislativního procesu Úvod

K aktivitě 2.3.1 Model legislativního procesu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

CO JE TO POSLANECKÁ SNĚMOVNA?

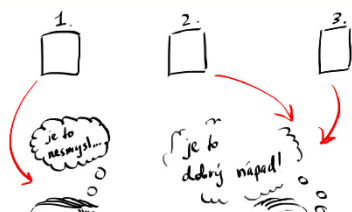
- Je to část parlamentu.
- Shromáždění lidí, kteří **rozhodují o zákonech** v naší zemi.
- Celkem má **200 členů - poslanců**.
- Poslanci jsou rozdělení do poslaneckých klubů podle politických stran.

CO JE TO ZÁKON? A CO LEGISLATIVNÍ PROCES?

- Zákon je **psané pravidlo**.
- Zákony určují, co lidé dělat **můžou** a co **nemůžou**.
- Porušení zákona řeší soud.
- Legislativní proces je projednávání **návrhu** nebo **změny zákona**.
- Legislativní proces začíná u **předkladatele**. Tím může být poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo krajská zastupitelstva.

PRŮBĚH LEGISLATIVNÍHO PROCESU

- Jak vidíte, celý legislativní proces je velmi komplikovaná záležitost.
- Je dobré pamatovat si alespoň rozdíl mezi 1., 2. a 3. čtením z koná:
  - v 1. čtení, se poslanci rozhodnou, zda se chtějí zákonem vůbec zabývat.
  - ve 2. čtení mají následně možnost podobu zákona upravit.

Ted', když už víme, co Poslanecká sněmovna je a jak funguje, zkusíme se podívat na politické strany, které se v ní vyskytují. Dokážete k logům napsat názvy politických stran a následně k těmto stranám přiřadit jejich charakteristiku?

Co je to politická strana?

Politická strana (nebo i politické hnutí) je skupina lidí, která zastupuje určité názory části obyvatelstva v parlamentním shromáždění, kterému v České republice říkáme Poslanecká sněmovna (popř. Senát). Poslanecká sněmovna je místo, kde se scházejí lidé z politických stran, kteří byli námi, občany, zvoleni ve volbách. Společně pak diskutují a rozhodují o zákonech, pravidlech, dle kterých se řídí celá naše země.

Jaké politické strany znáš? Můžeš ke každému logu napsat celý název politické strany? (Nápověda: použij internet!)

Víš něco o daných stranách?

Zkus ke každému výroku napsat název strany, která by s tímto výrokem mohla souhlasit.

Jsem jediným skutečně středovým hnutím, s populismem to nemá nic společného. Stát chceme řídit, jako by to byl soukromý podnik.

Snažíme se udělat pořádek v byrokracii, převést všechny úřední výkony na internet, včetně elektronického hlasování ve volbách.

Jsem stranou zkušených politiků, kteří ve svých městech a obcích odvedli kus dobré práce, kterou chceme převést i na národní úroveň.

Jsem středopravicová liberálně-konzervativní strana. Zakládáme si na tradici, ale zároveň prosazujeme rozumný pokrok.

Naše strana jako jediná zastupuje skutečnou pravici, jsme součástí politické scény už od počátku devadesátých let a dlouhodobě prosazujeme ekonomický liberalismus.

Myslíme si, že lidé se dokážou sami rozhodovat o všech důležitých věcech, proto prosazujeme možnost vypsání celostátního referenda o jakémkoli tématu.

Náboženství pro nás není tématem, ale sjednocujícím prvkem, jinak zastupujeme hlavně tradiční rodinné konzervativní hodnoty.

Věříme, že spravedlivá levicová politika a hlavně soucit se sociálně slabšími mají stále místo nejen v politické diskusi, ale také v myslích našich voličů.

Socialismus a český komunismus jsou hlavními pilíři našeho snažení. Stále věříme v možnost nastolení absolutní sociální rovnosti všech občanů.

Ukázka pracovního listu, viz příloha č. 1.5: Pracovní list – Model legislativního procesu.

Pracovní list naleznete i jako samostatnou přílohu. Viz příloha č. 1.5 [Pracovní list – Model legislativního procesu](#).

POLITICKÉ STRANY

JAKÉ POLITICKÉ STRANY MÁME V ČR?

Představíme si ty nejvýraznější politické strany.

JAKÉ ZÁJMY TYTO STRANY ZASTUPUJÍ?

Stručně zmíníme, o co jednotlivým stranám jde.

ANO 2011

- Bojovat s korupcí.
- Bojovat s nezaměstnaností.
- Zlepšení obchodní a dopravní infrastruktury.

Zdroj: <https://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/stahnete-si/>

ČESKÁ STRANA SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÁ

- Stát by měl kontrolovat a zasahovat do ekonomiky.
- Vyšší daně pro velké podniky a banky.
- Podpora sociálních dávek, které podporují finančně znevýhodněné obyvatele.

Zdroj: <https://www.cssd.cz/ke-stazeni/logo/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

KOMUNISTICKÁ STRANA ČECH A MORAVY

- Vychází z marxistické představy rovné společnosti bez rozdílů.
- Kritizuje kapitalismus.
- Prosazuje společné vlastnictví.

Zdroj: <https://www.kscm.cz/ke-stazeni-a-sdileni/>

KŘESŤANSKÁ A DEMOKRATICKÁ UNIE - ČESKOSLOVENSKÁ STRANA LIDOVÁ

- Podporuje sociální dávky.
- Důležitou hodnotou je rodina.
- Zdůrazňuje důležitost venkova.
- Podpora zemědělství.

Zdroj: <https://www.kdu.cz/o-nas/grafika/graficky-manual>

OBČANSKÁ DEMOKRATICKÁ STRANA

- Méně sociálních dávek.
- Větší podpora pro podnikatele.
- Podpora rodin s dětmi.

Zdroj: <https://www.ods.cz/o-nas/grafika>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PIRÁTSKÁ STRANA

- Založená především kvůli ochraně svobody na internetu.
- Nyní sociálně-liberální program.
- Požadavek většího zapojení občanů do efektivnější státní správy.

Zdroj: <https://www.pirati.cz/download/>

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

- Zastupují regionální zájmy (potřeby krajů a okresů).
- Kladou důraz na kvalitní školství, které představuje základ prospěšné budoucnosti.
- Stát by měl usilovat o decentralizaci moci a omezení byrokracie.

Zdroj: <https://www.starostove-nezavisli.cz/zapojte-se/logo-a-grafika-ke-stazeni>

SVOBODA A PŘÍMÁ DEMOKRACIE

- Důraz na vlastenectví/hrdost na vlastní zemi.
- Prosazuje samostatnost ČR (např. vystoupení z Evropské unie).
- Usiluje o omezování vlivu cizích náboženství a kultur.

Zdroj: <https://www.spd.cz/volby2022/ke-stazeni/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

TOP 09

- Ekonomicky konzervativní:
  - nízké daně
  - malé zásahy státu do ekonomiky
  - omezené sociální dávky.
- Usiluje o toleranci a pochopení.

Zdroj: <https://www.top09.cz/o-nas/logo-a-graficky-manual/>

CO VÁS ČEKÁ

- Vžijete se do role poslanců.
- Vaším cílem bude aktivně prosazovat váš názor.
- V průběhu hry je třeba zvolit taktiku, diskutovat, dělat kompromisy a přesvědčovat argumenty ostatní "poslance".
- Hra je oproti reálnému legislativnímu procesu značně zjednodušená.

Abychom mohli společně jednat o tom, o čem poslanci a poslankyně skutečně rozhodují, musíme si vybrat některý z návrhů zákona, který budeme schvalovat, anebo ho odmítneme. Který ze tří návrhů zákona byste projednávali nejraději?

- 1) Zákaz kouření v prostorách společného stravování
- 2) Celostátní referendum na základě petice
- 3) Zrovnoprávnění homosexuálních svazků a možnost adopce

Detaily k návrhům těchto zákonů naleznete ve svých materiálech – viz Vzorové zákony:

Příloha č. 1.6.1 [Zákon o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)

Příloha č. 1.6.2 [Zákon o celostátním referendu](#)

Příloha č. 1.6.3 [Zákon o zákazu kouření](#)

2.–5. hodina: Jednání sněmovny

„Vážené poslankyně, vážení poslanci, tímto zahajují plenární zasedání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, na programu dnes máme projednávání legislativních návrhů hned několika zákonů.“

Občanský průkaz 4.0 – kompetence pro demokratickou kulturu
(reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008154)

Vzdělávací program: Politická gramotnost pro SŠ se SVP

Příloha č. 2.7

Model legislativního procesu Průběh

K aktivitě 2.3.1 Model legislativního procesu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vážené poslankyně, Vážení poslanci

Vítejte na dnešním zasedání Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky.

Pohodlně se usadte, za okamžik začínáme.

1. ČTENÍ

O CO SE JEDNÁ?

Předseda poslanecké sněmovny představí důvodovou zprávu projednávaného zákona.

Poté následuje **obecná rozprava**. Během ní můžete předstoupit a říci, co si o daném zákonu myslíte. Ostatní poslanci se mohou hlásit o slovo a poté na vás reagovat.

Na konci tohoto čtení budete hlasovat o tom, zda chcete zákon posunout do 2. čtení (ve 2. čtení budete moci zákon upravit pomocí pozměňovacích návrhů).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

HLASUJTE

O tom, zda chcete
zákon posunout
do druhého čtení

PAUZA

- Využijte pauzu pro to, abyste zjistili názory ostatních poslanců.
- Chtějí zákon schválit? Co jim na zákonu vadí, co by chtěli změnit?
- Můžete najít společnou řeč/kompromis?

2. ČTENÍ

POJĎME TO UPRAVIT

Navrhněte úpravu zákona:

- napište větu nebo věty, které chcete do zákona doplnit/přepsat
- předneste váš návrh ostatním kolegům - snažte se přitom o správnosti vašeho názoru přesvědčit ostatní
- odevzdejte úpravu zákona předsedovi PS.

Na konci tohoto čtení budete hlasovat o tom, zda chcete zákon posunout do 3. čtení (ve 3. čtení můžete hlasovat o svých pozměňovacích návrzích).

Pokud si s formulací pozměňovacích návrhů nevíte rady, jako inspirace vám mohou posloužit stanoviska reálných politických stran, které vám může promítnout vyučující v prezentaci Ukázka pozměňovacích návrhů (příloha č. 2.14.1, 2.14.2 nebo 2.14.3 v závislosti na zákoně, kterým se zabýváte).

HLASUJTE

O tom, zda chcete
zákon posunout
do třetího čtení

PAUZA

- Využijte pauzu pro to, abyste zjistili názory ostatních poslanců.
- Budou hlasovat pro váš návrh, když vy budete hlasovat pro jejich?
- Můžete najít společnou řeč/kompromis?

3. ČTENÍ

CHCEME TO PŘIJMOUT?

Předseda PS vám shrne **všechny navržené** pozměňovací návrhy.

O každém pozměňovacím návrhu budete hlasovat zvlášť.

Poté, co postupně odhlasujete/zamítnete všechny pozměňovací návrhy, vám **předseda sněmovny přečte všechny schválené pozměňovací návrhy.**

Na závěr budete hlasovat **o zákonu** se schválenými pozměňovacími návrhy **jako celku.**

HLASUJTE

O jednotlivých
pozměňovacích
návrzích

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MS
MT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

6. hodina: Reflexe

Hra je u konce a posledním úkolem je zhodnotit, co se komu podařilo a co nám aktivita přinesla/jak se nám hra líbila.

Zkuste nejprve každý sám za sebe odpovědět na otázku:

- Kdo z vás byl nejlepším poslancem a proč?

Ačkoliv reálný proces v Poslanecké sněmovně je delší a komplikovanější, pokusili jsme se přiblížit způsob přijímání zákonů co nejpřesnějším a zároveň i zábavným způsobem.

Zkusme se nyní společně vrátit k průběhu celé aktivity tak, aby každý z nás mohl říci:

- A. Co ho na hře bavilo, co se mu líbilo a bylo pro něj přínosné?
- B. S čím měl během hry problém, co by býval udělal jinak, co se mu nezamlouvalo?
- C. Čím byl během hry překvapen?
- D. Co nového se během hry konkrétně dozvěděl?

Naše aktivita nebyla pouze o hře a o emocích, které ve vás aktivita mohla vyvolat. Na základě dnešní zkušenosti i obdržených informací se totiž můžete snáze orientovat ve světě politiky i způsobech, jimiž spolu politici komunikují. Pojdme se tedy ještě naposledy společně vrátit a zkusit odpovědět na otázky, které nám mohou být v budoucím životě a při zapojení se do politického světa třeba prostřednictvím voleb užitečné:

- Jaké pocity ve vás vyvolávalo zastávat najednou vysokou funkci poslance/poslankyně?
- Dokážete si představit, že byste v této funkci někdy působili?
- Byla pro vás projednávaná témata zajímavá? Chtěli byste se věnovat i něčemu dalšímu?
- Je těžké najít kompromis s někým, kdo má jiný názor?
- Co je to společný zájem? Jak se k němu dá dohodnout?
- Umíš si teď vybrat politickou stranu, které bys třeba mohl/a dát ve volbách hlas? Proč ano/ne?

3 Metodická část

Vzhledem k cílové skupině žáků se do metod promítají specifika vzdělávání žáků se sluchovým postižením. Jedná se zejména o využití totální komunikace, znakového jazyka, použití technických prostředků k zesílení zvuku a dodržování zásad komunikace se žáky se sluchovým postižením. Volba konkrétního komunikačního systému vždy záleží na potřebách žáka. Konkrétní uzpůsobení, metody a připomínky k způsobu realizace jsou uvedeny u jednotlivých programů.

Ačkoliv je program z výše uvedených důvodů uzpůsoben pro aplikaci v prostředí žáků se sluchovým postižením, jeho realizace je koncipována jak pro vzdělávání samostatného kolektivu žáků se specifickými potřebami, tak pro výuku témat v rámci společného vzdělávání (tj. formulace metodiky i instrukcí u jednotlivých aktivit obsahuje uzpůsobení činností pro žáky se sluchovým postižením, avšak zároveň nebrání možnosti aplikovat program i ve standardní výuce). Formulace metodiky s ohledem na použití ve školách se specifickými potřebami žáků vychází primárně ze skutečnosti, že ověřování programu probíhalo prioritně ve škole s cílovou skupinou neslyšících žáků.

Konkrétní zpracování specifík do programů a příloh je použití videí s titulky, případně s okénkem pro tlumočnicka do znakového jazyka. Další část programu a příloh je čistě psaný text, který byl záměrně na popud vyučujících pracujících s neslyšícími několikrát zjednodušován tak, aby mu i tito žáci bez problému porozuměli. V souvislosti s tím vznikly u dvou aktivit také dva obrazové slovníčky, které vysvětlují abstraktnější pojmy, které mohou neslyšícím představovat problém.

3.1 Komunitní vzdělávání

Anotace aktivity „Komunitní vzdělávání“ a její cíl:

Cílem první aktivity pro žákovské kolektivy se specifickými vzdělávacími potřebami je snaha o podporu uvažování v globálnějších souvislostech, opřená o nutnost formování solidaritního přístupu a rozvíjení aktivit, jež žákům pomáhají vnímat svět optikou nad rámec klasických každodenních „face-to-face“ kontaktů. Prostřednictvím realizace uvedeného projektu je kladen důraz na to, aby žáci zvládali zvnitřnit i kolektivní formy vlastní identity a vnímali, že kromě jejich osobních niterných, fyzických i psychických, potřeb je společnost založena na myšlence vzájemné kontinuity a pomoci.

Vzhledem k tomu, že formování a pilotáž aktivity proběhly na konkrétní škole s konkrétními možnostmi, je metodika věnována konkrétní aktivitě (tj. adopci na dálku). Všechny postupy a návody však lze obecně vztáhnout na jakoukoli obdobnou charitativní činnost, pro kterou se jiná zapojená škola rozhodne.

3.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“

Forma aktivity a bližší popis průběhu realizace

Škola pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami uspořádá pro žákovské kolektivy projektovou aktivitu sestávající z prezentace charitativní dobrovolnické činnosti pracovníkem vybrané dobrovolnické instituce (tj. beseda s odborníkem), a zároveň i doplňkových motivačně-edukativních činností, které mohou být na charitativní činnost navázány.

Žáci absolvují besedu s pracovníkem charity, který jim prezentuje základní možnosti například v oblasti pomoci dětem z rozvojových regionů, motivuje je úspěšně realizovanými projekty ze své vlastní praxe a společně se žáky „nastartuje“ jejich vlastní dobrovolnický projekt. Zároveň však žáci společně se svými učiteli v rámci projektu realizují dlouhodobou aktivitu v podobě přípravy a organizace vybrané dobrovolnické činnosti, která kromě konkrétní pomoci konkrétním lidem má za cíl rozvíjet v žácích i výše vedené hodnoty a přístupy.

Metody: přednáška, diskuze, skupinová práce, dobrovolnická aktivita, pomoc při organizaci

Uzpůsobení výuky pro žáky se SVP: Kromě metod zmíněných v úvodu je třeba při besedě s pracovníkem charitativní organizace dbát na to, aby byl pracovník poučen o zásadách komunikace s osobami se sluchovým postižením, případně aby byl k dispozici tlumočnický do znakového jazyka. Jako hlavní uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP slouží zhruba 2 minuty dlouhá videoinstruktaž, během níž tlumočnice do znakového jazyka prostřednictvím znakování žákům se SVP sděluje, k čemu přesně aktivita slouží a co se od nich v konkrétních momentech očekává. Tato videoinstruktaž je tedy skutečným průvodcem žáků se SVP pro celistvé uchopení aktivity, neboť obsahuje jak rovinu motivační, tak vysvětlovací i zadávací (učitel je v průběhu videa vždy informován, kdy má videoinstruktaž zastavit, aby žáci měli potřebný čas pro vypracování daného – ve znakovém jazyce zadaného – úkolu. Při takto koncipované samostatné práci je třeba dbát na zapojení všech členů skupiny, tedy ujistit se, že všichni zadání rozumí a doprovázet zadání vhodnými otázkami typu: „Co jsi rozuměl?“ V případě, že žák nerozumí mluvenému projevu, je třeba vést ho k tomu, aby požádal o vysvětlení či zopakování informace. Po každé prezentaci je žádoucí se před hodnocením ujistit, že všichni žáci rozumí.

Pomůcky: dataprojektor

Příloha č. 2.1 [Video – Beseda](#)

Příloha č. 2.2 [Video – Výběr a příprava vlastního charitativního projektu](#)

Hodnotové cíle aktivity:

- A) *Solidarita:* Aktivita má mimo jiné přispět k rozvoji empatie a solidarity s jinak hendikepovanými, než jsou sami. Směřuje žáky, aby vnímali, že ačkoliv mohou považovat svou vlastní pozici za handicapovanou, přesto žijí v bohatší části tohoto světa a mají možnosti, které jinde na světě nejsou. Vede žáky k uvědomění si, že mohou svobodně promýšlet možnosti, s jejichž pomocí by mohli zlepšit kvalitu života jiného člověka, který neměl takové štěstí jako oni. Např. takového, jenž se narodil jako dívka do společnosti, kde musí dívky a ženy stále usilovat o lepší pozici v rodině a ve společnosti nebo o možnost získat vzdělání apod.
- B) *Formování a prohlubování empatie:* Zapojení žáci se specifickými vzdělávacími potřebami jsou ze skupiny osob se sluchovým postižením. Obzvláště v období dospívání tento hendikep často směřuje k pocitu sebestítosti a hledání překážek. V projektu *Adopce* se seznamují s životními příběhy jiných lidí, kteří asi tento pocit také zažili, ale rozhodli se překonávat překážky, bojovat a pracovat na svém osobnostním rozvoji.
- C) *Získání pluralistického pohledu na svět:* Žáci se seznámí s životem v jiné zemi a kultuře – v konkrétním vybraném a uvedeném případě se jedná o Indii. Uvedená země je v posledním desetiletí státem velkého ekonomického růstu v určitých oblastech a konkrétních skupinách ve společnosti. Zároveň je dosud zemí velkých rozdílů v možnostech, jak získat vzdělání a kvalifikaci, od kterých se odvíjí jejich další spokojený život i pozitivní participace ve společnosti. Žáci se tedy prioritně seznamují s odlišnou kulturou v jiné části světa.

- D) *Důvěra*: Aby mohli žáci participovat na projektu ochotně a se skutečným západem, je třeba přispívat k atmosféře důvěry. Tento stav je třeba budovat jak mezi nimi navzájem, tak mezi žáky a organizátory projektu. Proto není možné projekt „Adopce na dálku“ ponechat zcela na spontánním a individuálním přístupu, ale je nutné trvat na jeho precizním vedení a dokumentování jeho pozitivních výstupů.
- E) *Vzory*: Vzhledem k tomu, že nedílnou součástí aktivity je i schopnost empatie, k níž neodmyslitelně patří pozitivní příklady, je jednou z dimenzí programu i snaha prezentovat žákům se specifickými vzdělávacími potřebami vzory mladých lidí, kteří své ambice i díky podpoře z řad studentů nevzdali a podařilo se jim získat vzdělání, práci i výdělek.

Podrobně rozpracovaný obsah:

Vzhledem ke specifickému nastavení projektu si každá realizující škola může svůj konkrétní projektový den upravit dle svých vlastních potřeb. Je třeba odlišit přesnou podobu, v jejímž rámci byl projekt testován na ověřovací škole v Hradci Králové, od obecných postupů, kterých by se měli držet všichni realizátoři projektu bez ohledu na oslovenou charitativní organizaci i konkrétní formu dobrovolnické činnosti, na níž budou participovat.

Pro toto odlišení je nejprve žádoucí, aby si škola (respektive vyučující dané třídy) nejprve zvolila příslušnou charitativní organizaci, kterou následně osloví s žádostí o uspořádání besedy. Seznam vhodných charitativních organizací lze nalézt výše v kolonce „Příloha“ s aktivními webovými odkazy.

Spolu s oslovením charitativní organizace a uspořádáním besedy s jejím pracovníkem je žádoucí, aby si vyučující (tzn. realizátor projektu) předem promyslel charakter dobrovolnické aktivity, na níž by se zapojení žáci měli podílet. Výběr aktivity je možné samozřejmě konzultovat i s žáky. Je ale vhodné, aby volba konkrétní aktivity korespondovala s výběrem charitativní organizace.

Níže jsou uvedeny možné projektové aktivity pro inspiraci. Předložené aktivity je možné pojmout jako motivačně-edukativní projektové činnosti. Žáci se na činnostech organizačně podílejí, a tím rozvíjejí svůj potenciál a zároveň přitom pomáhají dobrým věcem:

- **Aktivita Charitativní běh**

Žáci za pomoci svého pedagoga uspořádají orientační závod pro žáky ostatních škol či pro širokou veřejnost. Výtěžek ze startovního je následně věnován konkrétní charitativní organizaci. Rovněž je možné najít sponzora-firmu, která charitě věnuje finanční podporu, např. poté, co všichni účastníci společně uběhnou předem daný počet kilometrů/kroků.

- **Aktivita Benefiční koncert**

Žáci uspořádají hudební koncert, na němž optimálně vystupují žáci dané školy (popř. i jiných škol). Výtěžek ze vstupného je na závěr koncertu veřejně věnován konkrétní charitě.

- **Aktivita Úklid znečištěné části města**

Žáci vyberou znečištěnou lokalitu ve svém okolí a zorganizují svépomocí její úklid. Sběr odpadků slouží jako samostatná forma budování určité společenské hodnoty (tj. utváření příjemného, přátelského prostředí). Akci je možné propojit i s osvětou v oblasti úrovně třídění odpadu (tj. šetření životního prostředí, v němž odpad není pouze odpadem, ale potenciální hodnotou a surovinou, která se dá použít i k dalšímu zpracování).

- **Aktivita Prodejní charitativní výstava**

Žáci zorganizují prodejní výstavu vlastních rukodělných výrobků, které vytvářejí v rámci uměleckých činností. Finance za prodaná výtvarná díla žáků jsou jako výtěžek akce následně věnovány předem vybrané charitě.

- **Aktivita Bleší trh**

Vzhledem k tomu, že každý doma hromadí mnoho věcí, které už nepotřebuje nebo nevyužívá, je úkolem každého žáka přinést podobné věci do svého „stánku“ a motivovat ostatní k jejich nákupu. Výtěžek z prodeje z blešího trhu je po akci věnován konkrétní charitě.

- **Aktivita Kuchyně pro všechny**

Žáci zorganizují vaření jednoduchého, ale výživného jídla pro místní komunitu lidí bez domova (tj. žáci se podílejí na výběru daného jídla, zajištění surovin, přípravě vaření, realizaci vaření, dovezení jídla potřebným apod.).

- **Aktivita Společná zahrada**

Dlouhodobější projekt, spojitelný např. s Kuchyní pro všechny (vypěstované ovoce a zelenina jsou v tomto případě použity pro vaření). Žáci si ve svém okolí (v prostředí školy) vyberou prostor, o který se budou starat tak, aby ho zvelebili. Kultivace prostoru přístupného nejen žákům za účelem vybudování místa pro amatérské pěstitelství je tak nejen zapojením žáků do starosti o veřejný prostor, ale i rozvojem jejich pečujících schopností.

Poté, co žáci společně s učitelem jako realizátorem projektu vyberou vhodnou projektovou aktivitu a osloví příslušnou dobrovolnickou organizaci, probíhá realizace projektového dne následujícím způsobem:

1) Beseda s pracovníkem charity (v konkrétním případě realizace projektu na ověřující škole se jednalo o zástupce Diecézní katolické charity v Hradci Králové)

Uzpůsobení výuky pro žáky se SVP: Před samotným vystoupením charitativního pracovníka je možné pro žáky se SVP promítnout 2. videoinstruktáž (název „Beseda“), která stejně jako v ostatních případech sestává z krátkého vystoupení tlumočnice do znakového jazyka, jež prostřednictvím znakování žákům se SVP sděluje, k čemu přesně aktivita slouží a co se od nich v konkrétních momentech očekává. Tato videoinstruktáž obsahuje konkrétně návodné otázky, pomocí nichž se žáci se SVP mohou vžít do role charitativních pracovníků, zamyslet se nad jejich úlohou ve společnosti a společně formulovat otázky, které je na této práci samotné zajímají.

Žáci školy se specifickými vzdělávacími potřebami se seznámí s hlubším významem dotyčné charitativní aktivity, na jejíž realizaci by se následně rádi podíleli. (V konkrétním případě realizace projektu na ověřující škole se jednalo o projekt „Adopce na dálku České katolické charity“.)

Pracovník charity ve své prezentaci představí žákům základní možnosti (včetně pozitiv a rizik) dobrovolnické činnosti. Pohovoří také o aktivitách své organizace i důvodech, proč dotyčnou činnost organizace vykonává. Svou prezentaci pracovník organizace směřuje na možnost zapojení žáků, a je tedy připraven zodpovědět žákovské dotazy. (V konkrétním případě realizace projektu na ověřující škole pracovník charity představil žákům život v dané lokalitě /Indie/, seznámil je s tím, jak jsou na místě využívané darované finance, co vše za ně mohou rodiče školních dětí v Indii pořídit – např. stravu, školní potřeby, školní uniformy, dopravu do školy aj.)

Po skončení prezentace charitativní organizace následuje beseda s odpověďmi na dotazy žáků, přičemž jako součást besedy se předpokládá i „brainstormingová“ část. Z ní by měly vzejít nejrůznější žákovské iniciativy na možnou pomoc a organizaci s charitativním projektem spojených akcí.

Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP: Po vystoupení charitativního pracovníka disponuje program další ze série videoinstruktáží, kterou by měl učitel před následující aktivitou žákům se SVP promítnout. Toto video nese název „Výběr a příprava vlastního charitativního projektu“ a stejně jako v ostatních případech i tato instruktáž sestává z krátkého vystoupení tlumočnice do znakového jazyka, jež prostřednictvím znakování žákům se SVP sděluje, k čemu přesně aktivita slouží a co se od nich v konkrétních momentech očekává. Tato videoinstruktáž obsahuje konkrétně motivační otázky, jež mají žákům se SVP pomoci se zamyslet, jakými způsoby může ve školním prostředí probíhat charitativní činnost a jaká forma zapojení je z jejich strany myslitelná a efektivní.

Se zástupcem charitativní instituce je třeba následně domluvit průběh a poslušnost další spolupráce, jejímž prostřednictvím může organizace plánované žákovské aktivitě prospět (např. propagace žákovského projektu, spoluúčast charitativních pracovníků, zprostředkování kontaktu s těmi, kteří potřebují pomoc apod.).

V konkrétním případě realizace projektu na ověřující škole se jednalo o tyto aktivity:

- Přivítání návštěvy z dané země (Indie) na půdě školy
- Příprava benefičního vystoupení (tzv. „divadlo beze slov“, v němž vystoupí žáci společně s pedagogy i pracovníky charity)

Během diskuze nad plánováním aktivit učitel společně s žáky vyberou a určí vhodnou aktivitu předem určeným způsobem (např. hlasováním). Výběru aktivity předchází organizovaná diskuze, kdy je každý návrh podrobněji představen a žáci mají za úkol identifikovat jeho pozitiva/negativa, respektive silné a slabé stránky. Výsledný výběr nesmí vycházet primárně z emočních vazeb mezi studenty (např. chci dělat to a to, protože autorem je kamarád). Výběr musí odrážet skutečné možnosti a reflektované preference žáků. Do výběru a přípravy se aktivně zapojí co největší počet žáků třídy, ideálně všichni. Všechny fáze realizace musí být zdokumentovány. Hlavním výstupem je pak grafické ztvárnění projektu, které demonstruje celý proces vytváření daného žákovského projektu.

Možnosti grafického ztvárnění:

- video
- poster (plakát)
- powerpointová prezentace
- fotokniha

Hodnocení:

Vzhledem k charakteru aktivity (rozvoj charitativní činnosti, podpora solidárního vnímání společnosti a formulace vlastního žákovského projektu) neobsahuje tato část žádné evaluační nástroje ani tzv. „univerzální“ řešení, jejichž pomocí jsou žáci hodnoceni co do výkonnosti.

Při organizované prezentaci návrhů jednotlivých skupin a při finálním rozhodování, který projekt žáci zvolí jako nejlepší (hlasování), je nicméně nutné, aby realizátor postupoval v souladu s metodickými pokyny uvedenými v části 3. Tím je míněno především poskytnutí rovnocenného prostoru k prezentaci i komentářům všech skupin, zajištění spravedlivého hlasování při výběru projektu apod.

Webové stránky z realizace dosavadních projektů pro inspiraci:

Inspirativní video Dobrotyl (projekt Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové, jež aktivitu rovněž ověřovalo):
<https://drive.google.com/file/d/1jyONTvlpRLDlIj90-XUeHPzuS-qfUk/view?usp=sharing>

Diecézní katolická charita Hradec Králové (s níž spolupracovala ověřovací škola, která tento projekt testovala) <https://adopce.hk.caritas.cz/>

Webové stránky charitativních organizací, jež lze v rámci projektu oslovit a s nimiž lze navázat spolupráci (tj. beseda může být uspořádána s jejich pracovníky):

Diecézní Charita Česká Republika <https://www.charita.cz/>

Greenpeace Česká Republika <https://www.greenpeace.org/czech/>

Člověk v tísni Česká Republika <https://www.clovekvtisni.cz/>

Fandi mámám <https://www.fandimamam.cz/>

Freerun Helps <https://freerunhelps.com/>

„Na vlastních nohou“ – Stonožka <http://www.stonozka.org/home.html>

Mary's Meals <https://www.marysmeals.cz/>

Naděje <https://www.nadeje.cz/>

Pragulic <https://pragulic.cz/>

Světýlko o.p.s <http://www.svetylko.info/>

Nadační fond Českého rozhlasu <https://nadacnifond.rozhlas.cz/>

Česká televize podporuje charitu <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/ct-podporuje/ct-podporuje-charitu/>

Poradna pro oběti násilí a Dětské krizové centrum Nomia v Hradci Králové <https://nomiahk.cz/>

Použité zdroje – doporučená literatura:

Branson, J. & Miller, D., Damned for their difference: the cultural construction of deaf people as “disabled”: a sociological history. Washington 2002.

GREGORY, Susan. Issues in deaf education. London: D. Fulton Publishers, 1998, xi, 292 p. ISBN 18-534-6512-7

Holková, M., Tichý přístav duše: literární, básnická a výtvarná tvorba neslyšících autorů, Brno 1995.

Jenkinson, J. C., Mainstream or special? educating students with disabilities [online]. London 1997, dostupné z:
<http://site.ebrary.com/lib/masaryk/docDetail.action?docID=10057156&p00=mainstream+or+special>

Marschark, M., Educating Deaf Students From Research to Practice. New York 2001.

Rieffe, C., The British Psychological Society Awareness and regulation of emotions in deaf children, *British Journal of Developmental Psychology* 30, 2011, 477–492.

Shapiro, A., *Everybody belongs changing negative attitudes toward classmates with disabilities*, New York 1999.

Schwartz, T. & Bryan, J. H., Imitative altruism by deaf children. *Journal of Speech & Hearing Research*, 14(3), 1971, 453–461.

Vágnerová, M. – Hadj-Moussová, Z. – Štech, S., *Psychologie handicapu*, Praha 2000.

3.2 Lidská práva

Cílem bloku Lidská práva je seznámit žáky se základními lidskými právy, objasnit pojmy související s danou problematikou a myšlenku lidských práv rozšířit z osobního pohledu i na interakci jedince ve společnosti. Hlavní důraz je přitom kladen na získání schopnosti představit si pod abstraktní koncepty lidských práv jejich konkrétní projevy v osobním životě.

3.2.1 Lidská práva

1.–2. hodina: Úvodní prezentace

Forma a podrobný popis realizace:

Úvodní aktivita žákům slouží především pro získání základní orientace v tématu i pro vytvoření představy, jak bude celý program probíhat. Žáci jsou v jejím rámci součástí jednoho kolektivu a společně s učitelem promýšlejí význam a různé podoby lidských práv. Učitel nejprve motivuje žáky k samostatnému přemýšlení o tématu. Následně žáci se svými postoji seznámí ostatní. Realizátor vede třídu k tomu, aby jednotlivci byli připraveni na sebe vzájemně reagovat, do diskuze vstupuje jako moderátor (usměrňující prvek) a v závěru diskutované téma sám shrne prostřednictvím prezentace či doplňkových videí.

Metody: brainstorming, řízená diskuze, prezentace pojmů, analýza videa, reflexe aktivity

Uzpůsobení výuky pro žáky se SVP: I v tomto případě obsahuje program speciální videoinstruktáž, která prostřednictvím několikaminutového tlumočení do znakového jazyka žákům se SVP představuje jednotlivé „uzlové“ body aktivity. Videoinstruktáž nazvaná „Úvod k lidským právům“ je tak koncipována jako série otázek, na něž mají žáci reagovat (učitel proto instruktáž průběžně na označených místech zastavuje, aby měli žáci dostatek času a prostoru pro reakce). I v případě tohoto videa obsahuje instruktáž úvodní motivační část s otázkami, následovanou vysvětlovací definiční částí i závěrečnou částí reflektivní a evaluační.

Pomůcky: projektor

Příloha č. 1.1 [Obrazový slovníček pojmů – Lidská práva](#)

Příloha č. 2.3 [Video – Úvod k lidským právům](#)

Příloha č. 2.4 [Hodnotící smajlíci](#)

Příloha č. 2.5 [Prezentace základní lidská práva](#)

Podrobně rozpracovaný postup činností:

Před začátkem samotné aktivity žáci obdrží obrazový slovníček, který je seznamuje se základními pojmy týkajícími se tématu lidská práva. Realizátor/vyučující zahájí aktivitu tím, že na tabuli napíše velkým písmem „LIDSKÁ PRÁVA“. Následuje brainstorming usměřovaný moderátorem pomocí otázek. Například:

- Víš, co znamená pojem zapsaný na tabuli?
- Jaká znáš lidská práva?
- Proč myslíš, že jsou lidská práva důležitá?
- ....

Po brainstormingu učitel představí prezentaci s vysvětlením základních pojmů. Přitom klade důraz na to, jak se lidská práva měnila v průběhu let a jak se liší v jednotlivých zemích (např. v Polsku jsou stále zakázané potraty, zatímco u nás jsou akceptované do konce 1. trimestru těhotenství apod.).

V rámci motivační fáze je možné promítnout 2–3 videa o lidských právech, příp. o jejich porušování na různých místech ve světě.

Inspirativní videa týkající se lidských práv, které lze promítnout:

Nasedíte, 2015, Dětská práva: delší spot. [30.09.2021]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=M3zxrVvWPRA>

Neradová Martina, 2019, *Animace o lidských právech*, YouTube video. [30.09.2021]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=EID8-Zkr9ic>

Lidská práva, 2015, 12. *Lidské právo. Právo na soukromí*. [30.09.2021]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=8Gu12H9ICDY>

Výmola Aleš, 2012, *Co jsou to lidská práva?*, YouTube video. [30.09.2021]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=AQGDAb1RJ5A>

Pro ilustraci dalších práv je možné například využít stránku 30prav:

Web Mezinárodní organizace Mládež za lidská práva 30 lidských práv: www.30prav.cz

Na závěr úvodní fáze je nutné žákům vysvětlit hodnocení aktivit formou „smajlíků“. Po každé aktivitě, tedy i po úvodní fázi, zakreslí účastníci aktivity hodnocení na nástěnku, která bude sloužit k závěrečnému feedbacku. Pro využití zmíněného hodnocení doporučujeme zařazení „smajlíků“ tří druhů (líbilo se mi to 😊 – nelíbilo se mi to ☹ – nevím :|)

Je možné použít sadu „smajlíků“ v příloze tohoto textu, nebo mohou žáci sami zakreslit patřičný emotikon na předem připravený papír.

Hodnocení:

Vzhledem k tomu, že aktivita neobsahuje hodnotící prvky a sestává především z prezentace významu lidských práv a z následné diskuze s žáky, co přesně lidská práva v každodenním životě znamenají, nedisponuje aktivita žádným klíčem k univerzálnímu řešení ani modelovými odpověďmi.

V úvodní diskusi založené primárně na třech otázkách:

- Víš, co znamená pojem zapsaný na tabuli?
- Jaká znáš lidská práva?
- Proč myslíš, že jsou lidská práva důležitá?

Je velmi důležité, aby vyučující nekladl důraz na faktografickou přesnost a encyklopedické znalosti žáků. Hlavním cílem úvodní části je vyvolání živé diskuze a otázky slouží primárně jejímu „nastartování“ a rozvoji zamyšlení se nad problematikou vlastního vztahu k lidským právům. Jednotlivé odpovědi a reakce žáků nejsou evaluovány ani komentovány hodnotícím způsobem (dobře/špatně). Mají být realizátorem naopak využity pro další kroky v rámci aktivity (tj. můžeme si ukázat, že to, co víte či co si myslíte, může v praxi vypadat i jinak apod.).

3. hodina: Aktivita Slunce

Forma a popis realizace:

V rámci dané aktivity žáci spolupracují ve skupinkách a snaží se prostřednictvím estetické přehledné formy (kreslení slunce) dospět ke shodě ve výčtu důležitých lidských práv. Po nakreslení slunce s doplněním lidských práv porovnávají svá „slunce“ s náhledy ostatních skupin a vzájemně diskutují, proč a v čem se jejich řešení shodují, respektive liší.

Metody: online vyhledávání informací, systematické třídění informací, komparace řešení, prezentace vlastního řešení, diskuze

Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP: Před začátkem aktivity „Slunce“ je opět vhodné promítnout žákům se SVP videoinstruktáž (název „Slunce“), která v tomto případě obsahuje jak pokyny k organizaci aktivity (tj. žáci zde prostřednictvím tlumočení do znakového jazyka zjistí, že budou rozděleni do skupin, v nichž budou nadále pracovat), tak otázky, k nimž se budou tyto skupiny po vypracování svého vlastního řešení vyjadřovat. I při této aktivitě je třeba, aby učitel dbal pokynů ve videoinstruktáži a tuto instruktáž průběžně stopoval dle časové posloupnosti aktivity i dle potřeb žákovských skupin se SVP. Stejně jako v ostatních případech je i tato tlumočená aktivita zakončená výzvou k evaluaci vzdělávací aktivity prostřednictvím standardizovaného předem dohodnutého způsobu (tj. metodou smajlíků).

Formy: skupinová práce, individualizovaná činnost

Pomůcky: psací potřeby, papír

Příloha č. 1.2 [Ilustrace slunce \(popřípadě mohou žáci vytvořit vlastní\)](#)

Příloha č. 2.4 [Hodnotící smajlíci](#)

Příloha č. 2.6 [Video – Slunce](#)

Podrobně rozpracovaný postup činnosti:

Žáci se rozdělí do skupin po 3–5 žácích v závislosti na velikosti třídy (optimální počet skupin pro prezentaci všech řešení je 3–6). Každá skupina dostane čtvrtku A1 s předkresleným sluncem i s paprsky. Na každý paprsek (cca 10 paprsků) zapíší skupinky, dle společné dohody, důležitá lidská práva. K jednotlivým právům mohou dohledávat informace i na internetu (např. prostřednictvím svých mobilních telefonů).

Po vypracování úkolu následuje porovnání jednotlivých „sluncí“, během něhož každá skupinka svůj graf krátce představí. Všechny skupiny při komparaci hledají, v čem se jejich názory lišily, či naopak byly shodné. Po srovnávací fázi může následovat krátká diskuze, v níž si žáci mohou sdělit svá souhlasná či nesouhlasná stanoviska, klást otázky, případně i zmiňovat své případné změny názorů a co je ovlivnilo.

Slunce po skončení aktivity zůstanou ležet uprostřed třídy jako vizuální opora pro následující aktivitu „Let balonem“.

Na závěr aktivity žáci ohodnotí aktivitu *Slunce* smajlíky.

Hodnocení:

Klíčovou evaluační část aktivity představuje porovnání jednotlivých řešení (sluncí) ze strany všech týmů. Ani v tomto případě není cílem pedagoga hodnotit kvalitu dílčích řešení. V průběhu aktivity, kdy žákovské týmy formulují svá řešení, působí učitel jako motivátor a „moudrý rádce“. V případě, že si některá ze skupin neví rady a není schopna příklady lidských práv formulovat a zapisovat na jednotlivé sluneční paprsky, směřuje žáky ke správnému řešení.

Při průběhu a hodnocení aktivity je žádoucí, aby učitel nezasahoval do prezentace jednotlivých skupin (tj. aby žáci sami vysvětlili svým spolužákům, která práva zvolili a proč). V případě, že ostatní skupiny k prezentujícímu týmu nemají doplňující otázky, je vhodné, aby otázku položil učitel. Cílem aktivity není zvolit „paprsky práv“, na nichž se všechny skupiny shodly. Prostor pro individuální řešení umožňuje učiteli vstupovat do prezentací a diskuze jen tehdy, je-li třeba opravit záměrně provokativní řešení nebo nesmyslná řešení apod.

4. – 5. hodina: Aktivita Let balonem

Forma a popis realizace:

Cílem aktivity je prohloubit znalosti a postoje, které žáci získali v aktivitě předchozí (aktivita „Slunce“). Poté, co žáci získají základní orientaci v problematice lidských práv a vytvoří jejich vlastní výčet, jsou konfrontováni se simulovanou situací. V jejím průběhu musí rozhodnout, která z lidských práv považují za prioritní, a zároveň svůj názor vysvětlit a zdůvodnit. Během simulované hry, kdy žáci spolu s učitelem „letí balonem“ postupně musí odhazovat „pytle s pískem“ (lidská práva). Žáci reflektují, jak může být obtížné stanovit v rámci lidských práv jejich určitou hierarchii. Dále žáci dedukují, jaké dopady může ztráta lidských práv přinášet společnosti i jednotlivcům.

Metody: simulace situace a rolí, řízená diskuze, kooperativní hledání řešení

Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP: Před zahájením samotné simulační hry, během níž se žáci vžívají do situace „letu balonem“, může učitel pro žáky se SVP opět promítnout příslušné instruktážní video s názvem „Let balonem“, jež i v tomto případě opět obsahuje základní znakové shrnutí hlavních principů, očekávání a pravidel, s nimiž by žáci měli tuto vzdělávací aktivitu absolvovat. Tlumočnice do znakového jazyka tak v tomto případě nejprve prostřednictvím znakování žáky seznámí s nastalou simulovanou situací (zničená země nutí účastníky hry vydat se na cestu balonem za lepším životem) a následně žákům zadává průběžné úkoly (formulace principů civilizace – lidských práv, nutnost výběru těch práv, jež žáci považují za přednostní apod.). I v tomto případě videoinstruktáž obsahuje pokyny, kdy má být video učitelem zastaveno, aby žáci měli dostatek možností pro realizaci jednotlivých kroků aktivity.

Pomůcky: sedm látkových sáčků s pískem, bílé samolepky, psací potřeby

Příloha č. 2.4 [Hodnotící smajlíci](#)

Příloha č. 2.7 [Video – Let balonem](#)

Příloha č. 2.8 [Ilustrace balonu](#)

Podrobně rozpracovaný postup činnosti:

Realizátor žákům na úvod vysvětlí, že si mají představit následující situaci (pro žáky se SVP je v tuto chvíli prezentována videoinstruktaž „Let balonem“ – viz výše: „Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP“): *„Země je zničená. Už na ní nelze žít. My, kteří jsme tady spolu, jsme jediní vyvolení, kteří mohou přežít. Musíme se však přemístit na nádherný, poslední nedotčený ostrov, a založit tam novou komunitu a civilizaci. Dopravit se tam můžeme pouze horkovzdušným balonem. Vzhledem k tomu, že však nedisponujeme časem a musíme se chránit před zkázou, musíme si k založení civilizace vybrat pouze 7 základních lidských práv, která budou dodržována a na nichž naši novou civilizaci vytvoříme. Zkuste se nyní dohodnout, která práva jsou ta nejdůležitější, a za pomoci předem určené metody, např. formou hlasování většiny, vyberte, kterých 7 lidských práv budete během letu balonem i následně na ostrově dodržovat.“*

V následující fázi se musí žáci dohodnout na sedmi základních právech, kterými budou disponovat – součástí aktivity je mj. schopnost kompromisu, vzájemné domluvy ve skupině. Vzájemně dohodě napomáhá realizátor (- pokud žáci zformulují více práv, záleží na nich, jaký postup stanoví, aby vybrali finálních sedm, např. hlasováním apod.).

Jakmile je sedm práv vybráno, realizátor práva zapíše na samolepky a následně je nalepí na látkové sáčky s pískem.

Následně realizátor promítne žákům video obsahující motiv letu balonem nebo obrázek horkovzdušného balonu se zátěží – pytlí s pískem. Žáci musí mít jasnou představu, že pro start balonu a jeho cestu je potřeba závaží postupně odhazovat. Dalším úkolem žáků je vžít se do role a začít jednat. Stále platí stanovený cíl odletět na ostrov a založit novou civilizaci, ale balon se nemůže odlepit od země...

„Jsme v balonu. Ale pro samotný start jsme příliš zatíženi. Musíme se zbavit jednoho lidského práva. Které to bude?“

Žáky musí realizátor nechat hlasovat, který sáček a poté pytlík vyřadíme. Tímto způsobem pokračují žáci v cestě.

Vždy, když se balon zastaví, je nutné se prostřednictvím diskuze moderované realizátorem dohodnout na pořadí důležitosti lidských práv. Na závěr zůstane pouze jedno lidské právo (např. právo na vlastní život).

Po aktivitě žáci ohodnotí Let balonem smajlíky.

Hodnocení:

V případě aktivity „Let balonem“ spočívá stěžejní úloha učitele a jeho hodnotících schopností v koordinaci diskuze nad formulací lidských práv. Žákovská skupina „cestovatelů“ vezme s sebou do balonu konkrétní vybraná lidská práva. Vyučující se dále jako moderátor zapojuje také do vedení následné „krizové debaty“ nad otázkou, které „pytle s pískem“ (tj. lidská práva) mají být obětovány, aby balon mohl letět dál.

Důležité je, aby pedagog zajistil v diskuzi rovný prostor všem zaznívajícím postřehům, ale zároveň aby společně s žáky formuloval pravidla výběru sedmi definitivních lidských práv (např. většinové

hlasování). Stejně důležitá úloha pak nastává i ve chvíli, kdy je simulována „krizová situace“ a žáci musí vytvořit hierarchii lidských práv a odůvodnit ji. Tzn., mají se shodnout se na tom, kterých práv a v jakém pořadí se vzdají. Při této části aktivity není žádoucí, aby učitel žáky vedl k rozlišení „správného“ řešení od „špatného“. Jeho úkolem je motivovat žáky ke zdůvodňování svých argumentů i rozhodnutí, předcházet osobně laděným útokům a vest žáky k toleranci a respektování nesouhlasu při současné nutnosti přijmout takové řešení, které vzejde z předem dohodnutého mechanismu (nejčastěji hlasování).

6. hodina: Shrnutí

Forma a popis realizace:

V závěrečné aktivitě jsou žáci konfrontováni s průběhem celého dosavadního programu a prostřednictvím „smajlíků“, které průběžně udíleli jednotlivým aktivitám, mají možnost vyjádřit své postoje i aktuální pocity k tomu, co právě zažili. Aktivita přitom neslouží jen jako zpětná vazba pro organizátory projektu, ale i jako nástroj sebereflexe pro hodnotící žáky. Žáci díky tomu mají možnost vědomě ukotvit, co se v problematice lidských práv naučili, a zároveň i pojmenovat, jak se tato tematika může projevovat v jejich každodenních životech (žáci se v průběhu reflexe snaží pojmenovat, co pro ně konkrétně znamená respektování jednotlivých konkrétních lidských práv).

Metody: reflexe aktivit, řízená diskuze, konkretizace probíraného tématu

Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP: I závěrečné shrnutí by v případě zapojení žáků se SVP mělo být uvedeno videoinstrukcí, kterou program disponuje (název videoinstrukce „Reflexe“). Tlumočnice do znakového jazyka v tomto videu motivuje žáky prostřednictvím návratu k jednotlivým fázím evaluace dílčích aktivit (tj. srovnáním a reflexí smajlíků) k celkovému zhodnocení programu i k individualizované schopnosti jednotlivých žáků dát za pomoci vlastní rozvahy ostatním či sobě samému najevo, které hodnoty a která práva dotýčný žák považuje v životě za důležité.

Pomůcky: barevné papíry, psací potřeby

Příloha č. 2.9 [Video – Reflexe](#)

Příloha č. 2.4 [Hodnotící smajlíci](#)

Podrobně rozpracovaný postup činností:

Pro závěrečné shrnutí (a v případě přítomnosti žáků se SVP i po promítnutí videoinstrukce – viz „Uzpůsobení aktivity pro žáky se SVP“) realizátor využije nástěnku, kterou žáci používali k hodnocení předchozích aktivit, a vyhodnotí jejich zpětnou vazbu dle udělených „smajlíků“. Žáci se mohou následně připojit s komentáři k jednotlivým aktivitám a sdělit, proč se jim daná aktivita líbila nebo nelíbila a čím pro ně byla přínosná.

Následně si každý žák na barevnou kartičku (doporučujeme výběr barvy dle osobní preference) napíše „Vzkaz pro mě“, jenž by měl reprezentovat žákův osobní názor, které právo je pro něj osobně důležité (Například: právo na soukromí znamená, že mi nikdo nesmí číst zprávy v telefonu; právo na bezpečí znamená, že se nesmím ve škole nikoho bát, apod.). Právě v této fázi by mělo být zřejmé, zda byl naplněn jeden z hlavních cílů aktivity, tedy zda si žáci se SVP zvládají pod abstraktními pojmy vybavovat konkrétní obsahy jednotlivých lidských práv ve vztahu ke své vlastní osobě.

Kartičky si žáci ponechají pro sebe, nemusí je nikomu ukazovat. Zároveň ale tyto kartičky mohou posloužit k závěrečné sebereflexi. Při popsané aktivitě je vhodné pustit relaxační hudbu, která může slyšícím žákům posloužit jako pozadí a podklad k zamyšlení.

Hodnocení:

V případě závěrečného shrnutí je třeba soustředit se na dva principy hodnocení celého bloku aktivit:

V momentě, kdy mají žáci možnost komentovat jednotlivé aktivity prostřednictvím dříve udělených smajlíků, je třeba vytvořit bezpečné prostředí, ve kterém se všichni prezentující své názory cítí dobře a jistě. Jsou eliminovány projevy vystavování posměchu či jiné formě penalizace, ale naopak je oceněna ochota a odvaha žáků vyjádřit svůj postoj nahlas. Zároveň však nesmí dojít k upozaděním těch, kteří se svým názorem nevystoupí a jejich smajlík zůstane v „anonymitě“.

Učitel může při hodnocení jednotlivých aktivit napomoci projevu žáků například tím, že se zeptá nikoli na to, kdo dal aktivitě jakého smajlíka, ale návodnou otázkou: „Proč si myslíte, že tato aktivita obdržela víc zamračených smajlíků než aktivita první“. Lze očekávat, že žák, který formuluje názor, může, ale nemusí být tím, kdo „zamračeného smajlíka“ udělil. V každém případě v daném okamžiku neformuluje postoj sám za sebe, ale vystupuje v obecné rovině, proč hodnocení aktivity podle něho dopadlo daným způsobem.

V případě barevných lístečků, na něž mají žáci za úkol napsat svůj vlastní konkrétní projev lidského práva, o něž by v žádném případě nechtěli být připraveni, je rovněž třeba velmi dbát na zachování principu soukromí (tj. nikdo z žáků nesmí být nucen, aby své řešení prezentoval veřejně). Pro závěrečné ověření, zda žáci porozuměli problematice lidských práv a dokážou abstraktní rovinu těchto práv propojit s konkrétními situacemi z vlastního života, je nicméně vhodné, aby se žáci se svým řešením svěřili učiteli, který v průběhu realizace aktivity žáky obchází a pomáhá jim s formulacemi, pokud některý z nich tápe. Pokud však někteří žáci odmítnou prezentovat svůj postoj komukoli, je třeba to respektovat. Naopak najde-li se v kolektivu žák, který dobrovolně představí své řešení ostatním, je žádoucí tuto situaci využít a demonstrovat ostatním, zda a jak se podařilo v jeho případě propojit konkrétní vlastní očekávání s formulací v jazyce lidských práv.

Použité zdroje – doporučená literatura:

Daniels, B. I., Culture, Cultural Rights, and the Right to Assemble. *Anthropological Quarterly* 83, 4, 2010, 883–895.

Kolumpeková, A., Co neslyšící potřebují k rovnému přístupu ke vzdělávání?. In: *Inkluze.cz* [online]. 2013, dostupné z: <http://www.inkluzecz.cz/clanek-565/coneslysici-potrebuji-k-rovnemu-pristupu-ke-vzdelavani>

Kyle, J. G., Integration of deaf children, *European Journal of Special Needs Education* 8, 3, 1993, 201–220.

Magalhães, A. & Stoer, S., Performance, Citizenship and the Knowledge Society: A new mandate for European education policy. *Globalisation, Societies and Education* [online], Routledge, 3, 1, 2003, 41–66.

Milfait, R., Lidsky důstojně a s nadějí: Lidská práva na pomezí práva a mravnosti jako nezbytná součást vzdělávání, In: Důstojně a radostně. Příspěvek k lidskoprávnímu, občanskému a etickému vzdělávání, Středokluky 2012, 31–81.

Murray, J. J., Linguistic Human Rights Discourse in Deaf Community Activism, *Sign Language Studies* 15, 4, 2015, 379–410.

Qualls-Mitchell, P., Reading enhancement for deaf and hard-of-hearing children through multicultural empowerment, *The reading teacher*, 76, 2002, 75–84.

Siple, L., Cultural patterns of deaf people. *International journal of intercultural relations* 18, 3, 1994, 345–367, dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/014717679490037X>

Sutton-Spence, R., The Role of Sign Language Narratives in Developing Identity for Deaf Children. *Journal of Folklore Research* 47, 3, 2010, 265–305.

Urban, M., Práva menšin ve výuce na středních školách, *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 59, 1, 2013, 93-102.

Vaňková, I., Co na srdci, to na jazyku: kapitoly z kognitivní lingvistiky, Praha 2005.

3.3 Legislativní proces v ČR

Závěrečný tematický blok je pojat jako hra, během níž mají žáci možnost vžít se do role členů politických stran, respektive parlamentních klubů jednajících o návrzích zákona, a prostřednictvím toho získat podrobnější představu o tom, jakým způsobem v České republice funguje legislativní proces, a vznikají tak zákony. Tento soubor aktivit zároveň obsahuje nástroje, pomocí nichž se žáci učí hledat obtížně dosažitelné kompromisy při obhajobě svých vlastních zájmů a názorů.

Celý model představuje poměrně náročný korpus aktivit, rozdělený do 4 bloků v 6 vyučovacích hodinách. Úspěšná realizace celého modelu proto předpokládá jednak solidní personální zajištění (minimálně 3 pedagogy a 2 tlumočníky do znakového jazyka) a zároveň i detailní obeznámenost realizátorů s pravidly i doprovodnými materiály.

3.3.1 Model legislativního procesu

1. hodina: Úvodní seznámení

Forma a popis realizace:

První hodina je hodinou úvodní. Během ní žáci získají základní informace ohledně vzniku zákona v České republice a seznámí se s principem fungování Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (PSP ČR). Vyučující používá pro vysvětlení prezentaci (příloha č. 2.10 Prezentace Model legislativního procesu – úvod). Žáci se také během úvodu seznámí s významnými politickými stranami zastoupenými v PSP ČR. Studenti mají během výkladu k dispozici „Obrazový slovníček“ (příloha č. 1.4 Obrazový slovníček pojmů – Model legislativního procesu) a součástí hodiny je i „Pracovní list“ (příloha č. 1.5 Pracovní list – Model legislativního procesu). Doporučeno je také promítnutí úvodního videa (příloha č. 1.3 Úvodní video – Model legislativního procesu.)

Úvodní hodina slouží především jako instruktáž pro úspěšnou realizaci následné simulační hry. Během samotné aktivity, která probíhá formou aktivizační hry, se žáci vžijí do role poslankyň a poslanců, nejvyšších zákonodárců, jejichž názory ovlivňují pravidla, podle kterých funguje naše společnost. Žáci mohou do svých rolí zapojovat i vlastní politické přesvědčení (pokud jej mají). Případně se mohou inspirovat programovou orientací jednotlivých parlamentních stran, jejichž charakteristiku postojů vůči příslušnému projednávanému zákonu mají žáci během jednání k dispozici.

Metody: přednáška, debata

Uzpůsobení výuky pro žáky se SVP: Kromě metod zmíněných v úvodu je třeba se ujistit, že všichni zadání rozumí, vhodné otázky: „Co jsi rozuměl?“ V případě, že žák nerozumí mluvenému projevu, vést ho k tomu, aby požádal o vysvětlení či zopakování informace. Žáci mají k dispozici slovníček s používanými pojmy. Práce s pracovními listy. V případě, že žák nerozumí mluvenému projevu, vést ho k tomu, aby požádal o vysvětlení či zopakování informace. Vhodné je zapojení spolužáků a vzájemná kooperace a pomoc.

Pomůcky: papíry, tužky

- Příloha č. 1.3 [Úvodní video – Model legislativního procesu](#)
- Příloha č. 1.4 [Obrazový slovníček pojmů – Model legislativního procesu](#)
- Příloha č. 1.5 [Pracovní list – Model legislativního procesu](#)
- Příloha č. 1.6.1 [Zákon o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)
- Příloha č. 1.6.2 [Zákon o celostátním referendu](#)
- Příloha č. 1.6.3 [Zákon o zákazu kouření](#)
- Příloha č. 2.10 [Prezentace Model legislativního procesu – úvod](#)
- Příloha č. 2.11 [Řešení pracovního listu model legislativního procesu](#)

Podrobně rozpracovaný postup činnosti:

Na úvodní hodinu je vhodné žákům rozdat vytištěný obrazový slovníček pojmů (příloha č. 1.4 Obrazový slovníček pojmů – Model legislativního procesu), který shrnuje nejdůležitější výrazy, se kterými budou žáci v následujících hodinách konfrontováni. Poté vyučující pustí žákům video (příloha č. 1.3 Úvodní video – Model legislativního procesu), představující role-playingovou aktivitu, které se budou žáci po úvodní hodině účastnit.

Následně vyučující za pomoci připravené prezentace (příloha č. 2.10 Prezentace – úvod) dále představuje instituci Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a shrnuje nejdůležitější poznatky. Počet poslanců (200), účast politických stran a poslanecké kluby, četnost voleb, volební právo (volit mohou občané ČR od 18 let), jak instituce funguje (scházejí se na tzv. plenárních zasedáních, projednávají zákony v několika tzv. **čteních**). Vyučující představuje základní pojmy výukové hry (obecná, podrobná rozprava, pozměňovací návrh a další). V rámci úvodní prezentace je vyčleněn prostor pro to, aby žáci samostatně vyplnili pracovní list (příloha č. 1.5 Pracovní list – Model legislativního procesu) formující jejich základní povědomí o politických stranách participujících v současnosti na legislativním procesu v ČR.

V závěru prezentace vyučující vysvětlí podstatu didaktické aktivity: konfrontace rozdílných názorů a hledání vzájemného kompromisu. Každé důležité společenské téma je podrobeno diskuzi lidí, kteří díky své funkci (poslanec/poslankyně) reprezentují názory celé populace. Názory jsou pochopitelně různé a k řešení se lze dobrat pouze dohodou. Následuje čas pro žáky, aby sami vyzkoušeli, jaké to je snažit se najít kompromis v rámci jedné skupiny lidí.

První zkouškou bude pro vyučujícího a žáky společný výběr společenského tématu, které bude následně debatováno. V rámci diskuze se žáci budou snažit dojít ke vzájemné dohodě prostřednictvím tvorby/úpravy zákona. Varianty jsou možné dvě:

- A) Vyučující může sám vybrat témata (alespoň 3). Ideálně volí taková, která vzbuzují v jeho žácích kontroverze, aby zaručil střet rozdílných názorů při jejich projednávání. Témata v rámci přípravy zpracuje do formy zákonů, které mají nastolený problém určitým způsobem vyřešit/regulovat. Tím se následně budou jeho žáci v rolích poslanců zabývat. Inspirací pro zpracování zjednodušené podoby zákona realizátorovi přitom mohou být již předem připravené zákony (viz příloha vzorové zákony č. 1.6.1, 1.6.2 a 1.6.3). Názvy všech vytvořených zákonů poté v úvodní hodině napíše na tabuli a nechá žáky hlasovat o zákonu, kterým se chtějí zabývat. Doporučuje se, aby vyučující sledoval a zaznamenal si reakci žáků na všechna nastolená témata.

(Funkci výběru pořadí zákonů, tak jak se jimi má PSP ČR následně zaobírat, má v reálném prostředí na starosti Organizační výbor – každý poslanec a poslankyně má jeden hlas, dle počtu hlasů je zjištěno pořadí projednávání. Žáci už tak nevědomě začínají postupovat

dle skutečného legislativního procesu, na což je může vyučující upozornit například v rámci zpětné vazby – viz 6. hodina)

- B) Vyučující použije již připravené zákony (viz vzorové zákony příloha č. 1.6.1, 1.6.2 a 1.6.3). Pracovní názvy všech zákonů napíše na tabuli (kouření v prostorách společného stravování / práva homosexuálních párů na adopci dítěte / celostátní referendum) a následně nechává žáky hlasovat o zákonu, kterým se chtějí žáci zabývat. Doporučuje se, aby vyučující sledoval a zaznamenal si reakci žáků na všechna tři nastolená témata.
(Funkci výběru pořadí zákonů, tak jak se jimi má PSP ČR následně zaobírat, má v reálném prostředí na starosti Organizační výbor – každý poslanec a poslankyně má jeden hlas, dle počtu hlasů je zjištěno pořadí projednávání. Žáci už tak nevědomě začínají postupovat dle skutečného legislativního procesu, na což je může vyučující upozornit například v rámci zpětné vazby – viz 6. hodina)

Po výběru tématu, které se stane ústředním motivem pro následný proces jednání, rozdává vyučující všechny vytištěné zákony žákům k prostudování. Následně ukončí hodinu tím, že se ujme role předsedy/předsedkyně PSP ČR a svolá plenární zasedání v termínu příští hodiny.

„Vážené poslankyně, vážení poslanci, vezměte prosím na vědomí, že v příští hodině začneme jednat v plenárním zasedání o legislativních návrzích zákona v tomto pořadí: *určené pořadí*. Nemusím vám jistě připomínat, že byste čas do začátku zasedání měli využít pro studium podkladových materiálů k legislativním návrhům. Přeji hezký zbytek dne.“

Hodnocení:

Během úvodní hodiny je třeba klást důraz na otázku důležitosti pravidel a schopnosti žáků pojmut celou aktivitu jako simulační hru, v níž je prostor pro nadsázku a vlastní nadhled. Žáci mají být i při svém hodnocení vedeni k tomu, že primárně nejde o to „hru vyhrát“, či se dokonce s ostatními hádat „do krve“, ale užít si zábavnou formou vzdělávací aktivitu, která jim může přinést spoustu zajímavých informací a zkušeností.

V průběhu úvodní prezentace a vysvětlování pravidel by měl být tudíž učitelem kladen důraz na ověřovací kontrolní otázky, pomocí nichž učitel snadno zjistí, zda žáci hru pochopili a jsou na ni připraveni.

V první hodině je třeba znalostně vyhodnotit jedinou část aktivity, tj. pracovní list o politických stranách (řešení viz níže). Ani v tomto případě však nejde primárně o to, zjišťovat mezi žáky znalostní rozdíly. Cílem vypracování pracovního listu je primárně připomenutí a ukotvení hlavních informací o ideologické orientaci různých politických stran (aktivita má být kontrolována společně bez klasifikačních dopadů).

Závěrem úvodní fáze žáci mají být namotivováni informací, že realizátoři programu (učitelé) budou celou dobu sledovat jejich nasazení a poslanceké výkony s tím, že na konci programu proběhne vyhlášení 3 nejlepších poslanců či poslankyň.

2. – 5. hodina: Jednání sněmovny

Forma a popis realizace

Druhá až pátá hodina probíhají formou tří bloků. Rozdělení rovněž simuluje pro žáky zátěž, kterou představuje projednávání legislativních návrhů zákonů – jednání někdy trvají dlouhé desítky hodin.

V hodinách proběhne diskuze na vybrané téma, které svou strukturou kopíruje 1., 2. a 3. čtení skutečného legislativního procesu v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Řízení debaty – viz níže – je ve velké míře závislé na roli vyučujícího/předsedy PSP ČR.

Metody: diskuze/debata, role-play

Pomůcky: papíry, tužky, dostatek prostoru pro plenární zasedání Poslanecké sněmovny

Příloha č. 1.6.1 [Zákon o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)

Příloha č. 1.6.2 [Zákon o celostátním referendu](#)

Příloha č. 1.6.3 [Zákon o zákazu kouření](#)

Příloha č. 2.12 [Hlasovací lístky](#)

Příloha č. 2.13 [Prezentace Model legislativního procesu - průběh](#)

Příloha č. 2.14.1 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)

Příloha č. 2.14.2 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o celostátním referendu](#)

Příloha č. 2.14.3 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o zákazu kouření](#)

Podrobně rozpracovaný postup činností:

Vyučující je v roli předsedy/předsedkyně PSP ČR, zahájí zasedání svoláním všech přítomných poslankyň a poslanců: „*Vážené poslankyně, vážení poslanci, tímto zahajuji plenární zasedání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, na programu dnes máme projednávání legislativních návrhů hned několika zákonů.*“

1. čtení („O co se jedná“):

Vyučující používá prezentaci čtení – slide „O co se jedná“. Vyučující upozorňuje, že v 1. čtení bude představena důvodová zpráva k zákonu, po níž následuje **obecná rozprava**.

Vyučující přečte důvodovou zprávu k danému zákonu (v případě, že si vybral jeden z předem připravených zákonů, je důvodová zpráva součástí materiálu Zákony). Poté dá prostor poslankyním a poslancům k přihlášení se do obecné rozpravy, v rámci, které mohou vyjádřit svůj názor na daný zákon. Během přihlašování žáků se důrazně doporučuje, aby si předseda zapisoval pořadí hlásících se poslanců/poslankyň a následně je vyvolával dle pořadí, ve kterém se přihlásili – tedy tak, jak je tomu i při obecné rozpravě v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

V rámci aktivity je obecná rozprava jednoduše prezentací názorů poslankyň a poslanců na dané téma. Každý má právo se do debaty přihlásit, má max. 3 min. Po obecné rozpravě bude sněmovna hlasovat, zda chce zákon posunout do 2. čtení.

Žáci se hlásí do obecné rozpravy. Jejich úkolem je vyvolat debatu, přesvědčit ostatní o správnosti svého názoru. Pokud chtějí u debačního pultu reagovat přímo na někoho z přítomných, musejí použít větu:

„Prostřednictvím pana/paní předsedajícího/předsedající bych chtěl reagovat na...“ (dodržení některých prvků jednacího řádu sněmovny udržuje formální atmosféru).

Po uplynutí času pro 1. čtení (určuje vyučující, ale nemělo by přesáhnout 45 minut) dává předseda/předsedkyně sněmovny hlasovat: „Kdo je pro zákon posunout do 2. čtení?“ (sčítá hlasy) „Kdo je proti?“ (sčítá hlasy). Předseda/předsedkyně sněmovny oznamuje výsledek a vyhláší krátké přerušení jednání (pauza 5 minut, slide „Pauza“).

V případě, kdy je více hlasů proti, tedy v momentě, kdy nebyl zákon schválen, přechází po pauze vyučující k druhému zákonu v pořadí, který u žáků budil největší emoce. Poté se s tímto zákonem jednání navrácí na začátek 1. čtení (viz 1. čtení).

Pauza je také herní prvek, v tomto čase se mohou žáci setkat s ostatními poslankyněmi a poslanci a zkusit domluvit podporu pro svůj názor (později přeměněný v pozměňovací návrh), neměli by ovšem nikdy vystupovat z role poslance/poslankyně. Žáci mohou domlouvat podporu ve smyslu: „Ty podpoříš můj návrh v tomto zákoně, já podpořím tvůj v tom příštím.“

2. čtení („Pojďme to upravit!“):

Vyučující svolává zpět poslankyně a poslance. Oznamuje přítomným, že „zákon prošel příslušným výborem Poslanecké sněmovny, který jej doporučil pozměnit, žádné konkrétní změny ale nepodal“, takže je to teď na plenárním zasedání. (Výbory fungují jako odborné komise, běžně navrhuji pozměňovací návrhy, které jsou později schváleny v plenárním zasedání.)

K zákonu je opět otevřena **podrobná rozprava**.

V případě, že vyučující využil již předem připravené zákony, má možnost pro podrobnou rozpravu využít prezentaci Ukázka pozměňovacích návrhů (příloha č. 2.14.1, 2.14.2 nebo 2.14.3 v závislosti na vybraném zákoně). Promítání stanovisek existujících stran k danému zákonu může být žákům nápomocné pro pochopení možných důsledků projednávaného zákona.

Vyučující může žáky dále motivovat otázkami „Souhlasíte? Nesouhlasíte? Proč?“ k tomu, aby sami zkusili navrhnout vlastní změnu projednávaného zákona. Změnu musí žáci zaznamenat na papír, následně jí přednést před plénem ostatních poslanců a poslankyň a poté psanou podobu odevzdat předsedajícímu (vyučujícímu).

Po skončení podrobné rozpravy dá vyučující opět hlasovat, zda jsou poslankyně a poslanci připraveni posunout zákon do 3. čtení. Pokud je více hlasů pro, vyučující vyhláší krátkou pauzu a po ní bude následovat 3. čtení. Pokud je více hlasů proti, vyučující opět vyhláší pauzu, ale na začátku 3. čtení se jako první bude hlasovat o zamítnutí zákona.

V případě, že je odhlasováno zamítnutí zákona, záleží na vyučujícím:

- A) Zda hru (především kvůli časovým možnostem ukončí) a naváže závěrečnou reflexí (viz 6. hodina). V rámci ní žákům popíše, jaký postup by následoval v případě, že by zákon putoval do 3. čtení (viz 3. čtení). Vyučující také poukáže na to, jak moc je náročné najít kompromis, ale zároveň zdůrazní jeho důležitost pro fungování naší společnosti.
- B) Zda se rozhodne ve hře pokračovat. Pokud ano, přechází vyučující k druhému zákonu v pořadí, který u žáků budil největší emoce. Poté se s tímto zákonem navrácí do 1. čtení (viz 1. čtení). Tento postup samozřejmě více reflektuje skutečné jednání v Poslanecké sněmovně.

3. čtení („Chceme to přijmout?“):

Vyučující svolává plenární zasedání k 3. čtení návrhu zákona. Předseda/předsedkyně sněmovny (vyučující) shrnuje všechny navržené pozměňovací návrhy z 2. čtení a otevírá **obecnou rozpravu**.

Obecná rozprava představuje poslední možnost poslankyň a poslanců ovlivnit názor ostatních. Vyjadřují se k zákonu jako celku nebo k jednotlivým pozměňovacím návrhům a **mohou navrhnout vrácení zákona do 2. čtení** (o takovém návrhu by se muselo okamžitě hlasovat, pokud by byla většina pro, vyhlásí předseda/předsedkyně sněmovny krátkou pauzu, po níž se opět vrací jednání do 2. čtení, viz výše).

Po obecné rozpravě (max. 30 minut) následuje hlasování o každém jednotlivém pozměňovacím návrhu zvlášť. Vyučující návrh přečte a dává hlasovat. Pokud je většina pro, pozměňovací návrh byl začleněn do zákona, pokud je většina proti, pozměňovací návrh se škrtná.

Posledním krokem ve 3. čtení je hlasování o návrhu zákona jako celku, který je teď obohacený o pozměňovací návrhy schválené v předchozích hlasováních. Předseda/předsedkyně sněmovny dává hlasovat o posunutí návrhu zákona k jednání do Senátu (už není součástí hry, tímto končí projednávání jednoho návrhu zákona).

Předseda/předsedkyně buďto ukončí plenární zasedání a děkuje poslankyním a poslancům za účast, nebo se přistoupí k projednávání dalšího návrhu zákona v pořadí (dle času nebo únavy žáků).

Hodnocení:

Během 2. - 5. hodiny přebírá učitel stejně jako žáci novou identitu v roli (žáci = poslanci, učitel = předseda sněmovny). Z uvedeného vyplývá, že veškeré hodnocení (zejména kritické) se v tuto chvíli projevuje právě v rovině rolí a neprobíhá v klasifikační linii mezi učitelem a žákem (je-li tedy např. žák kárán učitelem za nedodržení pravidel hry či za chybný postup při legislativní proceduře, je důležité, aby tuto kritiku obě strany vnímaly jako kritiku poslanecké práce uvnitř fiktivní sněmovny, a nikoli jako kritiku znalostí či dovedností konkrétního žáka). Při této příležitosti je třeba dávat pozor zejména na to, aby hráči dodržovali jednací řád, neskákali si do řeči a hru záměrně nesabotovali zbytečně recesistickým či naopak pasivním jednáním.

V průběhu 2. - 5. hodiny musí učitelé sesbírat dostatečný objem podkladů, které mohou v závěrečné části posloužit výběru a ocenění nejlepších žáků-poslanců.

6. hodina: Reflexe

Forma a popis realizace:

Poslední hodina je určená k vystoupení žáků z role a k celkovému zhodnocení hry. Vyučující moderuje kruhové povídání, při němž každý žák dostává postupně slovo.

Metody: debata

Pomůcky: dostatek prostoru pro sezení v kruhu

Podrobně rozpracovaný postup činností:

Vyučující uvede hodinu tím, že jmenuje žáky, kteří byli po dobu celé hry nejvíce aktivní. Po celou dobu hry musí vyučující/realizátor nebo další člen pedagogického sboru sledovat žáky a registrovat jejich vystupování, obhajování názorů a vlastní iniciativu. Na základě toho lze na závěr vyhodnotit alespoň tři nejlepší žáky, kteří hru v roli poslanců nejvíce ovlivnili (nejvíce aktivní řečníci, vlastní pozměňovací návrh, ucelené argumenty).

Nejdůležitější prvek hodiny je zpětná vazba. Protože „role-play“ je poměrně náročná aktivita a navrácení se zpět do školní reality může být pro někoho těžší, je nutné poskytnout všem dostatek prostoru pro vyjádření pocitů ze hry. Vyučující může pobídnout žáky ke zhodnocení hry, co se jim líbilo, nelíbilo, jestli to pro ně bylo jednoduché, jestli jim vyhovoval postoj, který kvůli hře zaujali, jestli by se v reálné situaci chovali jinak apod.

V případě, že vyučující využil připravené zákony, lze také žákům opět promítnout názory jednotlivých stran (prezentace) a debatovat s žáky o tom, s jakou stranou se v daném problému nejvíce identifikují, s jakou ne a proč.

Na závěr hodiny vyučující může ještě podrobněji zmínit reálné fungování jednání Poslanecké sněmovny a projednávání legislativních návrhů zákonů.

Otázky ke zpětné vazbě:

- Jaké pocity ve vás vyvolávalo zastávání vysoké funkce poslance/poslankyně?
- Dokážete si představit, že byste v této funkci někdy působili?
- Byla pro vás projednávaná témata zajímavá? Chtěli byste se věnovat i něčemu dalšímu?
- Je těžké najít kompromis s někým, kdo má jiný názor?
- Co je to společný zájem? Jak je k němu možné dojít?
- Umíš si teď vybrat politickou stranu, které bys třeba mohl/a dát ve volbách hlas? Proč ano/ne?

Hodnocení:

Při výběru tří nejlepších žáků-poslanců je možné zvolit dvě odlišné procedury:

- A) Ponechat výběr na samotných žácích formou argumentace a hlasování (viz otázka na žáky „Kdo z vás byl nejlepším poslancem a proč?“ ve 3. části tohoto programu).
- B) Pojmout hru skutečně jako soutěž s více či méně objektivními kritérii, na jejichž základě učitelská porota na konci vybere nejzdatnější poslance.

V případě varianty A je třeba, aby učitel žáky přiměl jejich rozhodnutí dostatečně zdůvodnit (tj. „Já hlasuji pro Jakuba, protože...“).

V případě varianty B učitelská porota musí být schopna žákům vysvětlit, v čem přesně byli jimi vybraní žáci z jejich pohledu nejschopnější. Pro tento účel učitelská porota má disponovat základní sadou kritérií/otázek, s jejichž pomocí lze tyto nejlepší „hráče“ určit. Může se jednat např. o tato kritéria:

- Kdo z žáků byl nejčastěji za řečnickým pultem?
- Kdo z žáků projevil nejlepší rétorické umění?
- Kdo z žáků nejlépe argumentoval?

- Komu z žáků se podařilo získat na svou stranu většinu sněmovny (kdo prosadil své znění zákona, kdo přidal nejvíce pozměňovacích návrhů)?
- Kdo během hry nejlépe uzavíral tajné koalice?

V případě závěrečné reflexe, při níž žáci sdělují a sdílejí své dojmy, zážitky, emoce a poznatky, je vždy třeba, aby realizační tým zajistil dostatečně bezpečné prostředí, v němž mohou zaznít jakékoli názory (tj. žáci vnímají, že zpětná vazba neprobíhá proto, aby žáci museli pochválit projekt i své učitele, ale aby vyšlo najevo, které aktivity se vydařily více a které méně, a zároveň i proto, aby se žáci učili poskytovat konstruktivní a nezraňující zpětnou vazbu).

Použité zdroje – doporučená literatura:

Anastasiou, D. & Kauffman, J. M., A social constructionist approach to disability: Implications for special education. *Exceptional Children* [online]. 77, 3, 2011, 367–384, dostupné z: <http://cec.metapress.com/index/NT653547K1876535.pdf>

Cabada, L. & Vodička, K., *Politický systém České republiky*, Praha 2011.

Koutská, M., *Dramatická výchova jako determinanta vzájemného vztahu slyšících a neslyšících studentů SŠ*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/131075/pedf_m. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí práce Radka Horáková

Musyoka, M. et al. Understanding indoor play in deaf children: An analysis of play behaviors. *Psychology*, 2015, 6, 1.

Pavlovičová, I., *Divadlo Neslyšících a nové cesty*. Brno 2002.

Starosky P. & Pereira, M., Role-playing game as a pedagogical proposition for story co-construction: a Brazilian experience with deaf individuals in an educational context. In: *Student Usability in Educational Software and Games: Improving Experiences*. IGI Global, 2013, 274–292.

Zafrulla Z. et al., American sign language phrase verification in an educational game for deaf children. In: *2010 20th International Conference on Pattern Recognition*. IEEE, 2010, 3846–3849.

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

4.2 Lidská práva

4.2.1 Lidská práva

1. – 2. hodina: Úvodní prezentace

Příloha č. 1.1 [Obrazový slovníček pojmů – Lidská práva](#)

2. hodina: Aktivita Slunce

Příloha č. 1.2 [Ilustrace slunce](#)

4.3 Legislativní proces v ČR

4.3.1 Model legislativního procesu

1. hodina: Úvodní seznámení

Příloha č. 1.3 [Úvodní video – Model legislativního procesu](#)

Příloha č. 1.4 [Obrazový slovníček pojmů – Model legislativního procesu](#)

Příloha č. 1.5 [Pracovní list – Model legislativního procesu](#)

Vzorové zákony:

- Příloha č. 1.6.1 [Zákon o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)
- Příloha č. 1.6.2 [Zákon o celostátním referendu](#)
- Příloha č. 1.6.3 [Zákon o zákazu kouření](#)

2.–5. hodina: Jednání sněmovny

Vzorové zákony

- Příloha č. 1.6.1 [Zákon o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)
- Příloha č. 1.6.2 [Zákon o celostátním referendu](#)
- Příloha č. 1.6.3 [Zákon o zákazu kouření](#)

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

5.1 Komunitní vzdělávání

5.1.1 Spolupráce s charitou: „Adopce na dálku“

Příloha č. 2.1 [Video – Beseda](#)

Příloha č. 2.2 [Video – Výběr a příprava vlastního charitativního projektu](#)

5.2 Lidská práva

5.2.1 Lidská práva

1.-2. hodina: Úvod

Příloha č. 2.3 [Video – Úvod k lidským právům](#)

Příloha č. 2.4 [Hodnotící smajlíci](#)

Příloha č. 2.5 [Prezentace základní lidská práva](#)

3. hodina: Aktivita Slunce

Příloha č. 2.6 [Video – Slunce](#)

4.–5. hodina: Aktivita Let balonem

Příloha č. 2.7 [Video – Let balonem](#)

Příloha č. 2.8 [Ilustrace balonu](#)

6. hodina: Shrnutí

Příloha č. 2.9 [Video – Reflexe](#)

5.3 Legislativní proces v ČR

5.3.1 Model legislativního procesu

1. hodina: Úvodní seznámení

Příloha č. 2.10 [Prezentace Model legislativního procesu – úvod](#)

Příloha č. 2.11 [Řešení pracovního listu model legislativního procesu](#)

2.–5. hodina: Jednání sněmovny

Příloha č. 2.12 [Hlasovací lístky](#)

Příloha č. 2.13 [Prezentace Model legislativního procesu - průběh](#)

Ukázky pozměňovacích návrhů k jednotlivým zákonům:

- Příloha č. 2.14.1 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o možnosti adopce dětí pro homosexuální páry](#)
- Příloha č. 2.14.2 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o celostátním referendu](#)
- Příloha č. 2.14.3 [Ukázka pozměňovacích návrhů k zákonu o zákazu kouření](#)

5.4 Přehled podobných materiálů z OP VK a OP VVV

Podrobný a komentovaný přehled kvalitních výukových materiálů, které byly pro tuto oblast vytvořeny, mimo jiné v rámci OP VK a OP VVV, je dostupný online na původním webovém [Rozcestníku](#).

[Vzdělávací programy](#), které vznikly v rámci projektu Občanský průkaz 4.0 - kompetence pro demokratickou kulturu, CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008154.

Pro žáky středních škol:

Mediální gramotnost (pro SŠ s maturitou)

Mediální gramotnost (pro nematuritní SŠ)

Politická gramotnost (pro SŠ s maturitou)

Politická gramotnost pro žáky SŠ se SVP (nematuritní obor)

Respekt, tolerance, rozmanitost (pro nematuritní SŠ)

Pro učitele:

Rozvoj všeobecného přehledu a občanských kompetencí (pro pedagogické pracovníky)

Podpora demokratických hodnot (pro pedagogické pracovníky)

Odpovědný vztah k médiím (pro pedagogické pracovníky)

Občanská participace na veřejném životě (pro pedagogické pracovníky)

Politická participace na veřejném životě (pro pedagogické pracovníky)

Prevence extremismu a respekt ke kulturním odlišnostem (pro pedagogické pracovníky)

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

Závěrečná zpráva o ověření programu Politická gramotnost pro žáky SŠ se SVP (nematuritní obory)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu

[Odborný posudek – Doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D.](#)

[Odborný posudek – Mgr. Radana Krulichová](#)

8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

[Doklad o komunikaci s metodickým portálem RVP.cz](#)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

9 Nepovinné přílohy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY